

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:
Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 11

INSERTIUNILE
se primesc la administrație.

Mulțămite publice și la deschisă costă șirul 20

Manuscrisurile nu se înapoiază.

ROMÂNUL

Internat pentru studenții români în Budapesta

Fiind pentru noi românii din Ungaria internatul pentru studenții români din Budapesta de mare însemnătate — și fiindcă am citit în „Românul“, Nrii 58 și 63 referitor la acest așezământ două păreri bine motivate, încerc și eu să fac un serviciu acestei cauze, nizuindu-mă să informez onorabilul public românesc asupra unor împrejurări cunoscute mie din experiența de toate zilele.

Însuși orașul Budapesta văzând lipsurile multe și grele, cu cari luptă studențimea săracă din școlile ei înalte a întemeiat cele două internate pe cari le are și astăzi — și anume unul pentru studenții facultăților și altul pentru cei dela politehnică, și fiecare cuprinzând 300 interni. Aici se dă fiecăruia adăpost, luminat și încălzit. Toate celelalte trebuiri ale studentului i-se dau pe costul lor, deci pe prețuri bagatele.

Printr-o acțiune comună a rectoratului și decanatelor cu primăria capitalei s'a putut feri atâta studențime de multele lipsuri și influențe vătămătoare moralei ce urmăresc tinerimea și îndeosebi studențimea în marile centre.

Dar internatul e o necesitate mai arzătoare pentru noi românii, în Budapesta — într-un cât într'un asemenea așezământ studentului român i-se poate da și o creștere românească sau ca să nu folosesc cuvântul creștere — internatul poate fi pus în contact permanent cu cultura, cu literatura românească. Câți dintre noi nu venim aici din cine știe ce oraș, din cutare hotar bi-

ruit de maghiarizare — și după ce am străbătut 8 ani întregi prin atmosfera apăsătoare a programelor „patriotice“ din licee ne pomenim aruncați în capitala maghiară, o mână de oameni într-o mare de străini. Un internat românesc în Budapesta e un ostrov în care cineva se poate adăposti cât de cât de furia valurilor; un asemenea cămin adunând laolaltă pe cei de o limbă și o simțire înafară de influențele vătămătoare ale limbei străine; prin conversație și prin lecturi — fiindcă nu se poate închipi un asemenea internat fără o frumoasă bibliotecă românească și necercetată, reviste și ziare românești bune.

Odată cu ieșirea la suprafață a chestiei episcopiei greco-catolice maghiare s'au făcut s'au repetat triste constatări cu privire la starea intelectualilor și chiar a poporului nostru din marginile în care influența maghiară să imbie mai mult. În multe sate preoții vorbesc de preferință ungurește — și soțiile lor asemenea. Explicarea se găsește fără greutate. Ei și-au făcut studiile secundare în liceele ungurești, iar teologia de cele mai multe ori în teologiile maghiare. Soțiile lor tot în limba lui Árpád și-au câștigat bruma de cultură și în limba lui și completează.

Un profesor cunoscut din Budapesta a afirmat bazat pe cercetări că din toți studenții capitalei ungare 30% se pierd pentru viitorul lor din cauza stricăciunilor de tot felul pe care le oferă marele oraș și din cauza lipsei. Între aceștia un însemnat

procent este al nostru. Iar dacă ținem seama că noi pierdem și prin maghiarizare, trebuie să ne dăm seama de ce mare și arzătoare trebuință ar fi un internat românesc în Budapesta.

Ceia ce apoi mai reclamă înființarea unui internat românesc pentru studenții români din Budapesta mai e și faptul, că mulți studenți săraci astăzi își fac studiile muncind o parte însemnată din zi pentru procurarea mijloacelor de existență. Aceasta îi face să întârzie cu examenele și să le facă slabe.

Autoritățile noastre bisericesti ca și fundațiunile de stipendii sunt cele mai indicate să dea sprijinul lor la întemeierea internatului. Toată lumea știe că aceste stipendii au fost create cu zeci de ani înaintea asta când viața era cu mult mai ușoară. Astăzi nu se mai poate cere cuiva să trăiască cu o sumă de 600—800 coroane pe an în Budapesta.

În internatul pe care-l dorește toată lumea românească și care e un vis pentru studențimea noastră, în partea cea mai mare săracă, i-s'ar da stipendistului pentru o sumă mai mică decât stipendiul său toate cele de trebuință.

Un factor însemnat pentru creșterea fondurilor trebuiri ale internatului ar putea fi foștii stipendiști cari astăzi, în număr destul de însemnat, ocupă situații frumoase în viața poporului nostru. Dacă s'ar căuta stipendiștii fondurilor noastre pe ultimii 30 de ani, am avea un respectabil număr de membrii pentru societatea chemată să înființeze internatul.

Să înființăm internatul pentru studenții români în Budapesta!

Un iurist.

Informațiuni literare

Propaganda simbolistă

Ce este simbolismul se spune și în București zilnic; săptămânal se scriu cel puțin trei-patru articole care-l „lămuiesc“ din nou; și lunar trebuie să-ți faci socoteala că-i prudent să aștepti sfârșitul anului, pentruca să vezi cum i-au lămurit operele, nu criticii.

Înteleapta prudență cunctatorială nu are însă dreptul să devie o tăgadă a dreptății. Dacă simbolismul a câștigat un petec de teren, dacă l-a câștigat în mod onorabil, trebuie să recunoaștem. A tăgădui faptele ar însemna a ne lua înșine dreptul de a fi admiși în discuție. Aprecierea ne-o putem rezerva, fapta rămâne. De aceea, lăsând deocomdată vag înțelesul cuvântului „simbolism“, care arată un curent, ca și vorbele „naturalism“, „clasicism“ etc., vom lămuri aici, pe rând și unele fapte din trecutul și prezentul acestui curent, la noi și în străinătate. Străinătatea ne va da măsură pentru — mărimile noastre.

Fapt este — așadar — că atunci când simbolismul nostru se concentrau împrejurul întâiei lor serii de conferențieri ei aveau dreptate să susțină, că direcția a prins și în Germania (Conferențele „Vieții nouă“, 1909, p. 179) și că progresul spre noi are să vie și de-aici. Fapt este, că dl O. Densusianu are dreptate să revie la curentul german și să-l descrie în anul acesta amănunțit, în al

treilea ciclu de conferințe simboliste. La descris la 27 februarie a. c.

Până să apară conferința dlui O. Densusianu, al cărei rezumat din „Farul“ (Nr. 3) nu spune nimic deosebit, până să ne putem ocupa chiar cu simbolismul german, aș voi să arăt cum se oglindește simbolismul francez în capul unui german, care-l cunoaște foarte bine și care a fost aprobat de toată critica germană câtă am putut o prinde eu de-aici, din București. Germanul meu este Otto Grautoff, care a cunoscut personal pe Leon Bazalgette, Verhaeren, Paul Fort, André Spire, René Ghil, Jean Royère, Jules Romains, Arcos și Mercereau, Henri Guilbeaut, Vildrac, Adolphe, Malye, cu care Grautoff a stat mult și intim de vorbă, care l-au lămurit din graiu viu, cald asupra înțelesului curentelor moderne din literatura franceză. Cartea lui Grautoff vine deadreptul dela izvor și este deci un document*).

Literatura franceză este foarte conservatoare. Revoluțiile literare se fac în Franța mai greu decât cele politice. Totuși s'au făcut. Dar fără să aibă vreodată un succes cu desăvârșite răsturnător al întregii tradiții.

A face revoluție contra clasicismului însemnă a da glas individualităților care nu mai voiau să

*) La voi în Ardeal și Ungaria, unde mai știți nemțește, dar nu prea cetiți franțuzește, cartea lui Otto și Erna Grautoff, *Die lyrische Bewegung im gegenwärtigen Frankreich* (Diederichs, Jena, 1911), ofere un studiu bun și o antologie de traduceri excelente din 34 poeți francezi moderni.

cultive tipul clasic, ci să fie ele înșile în opera lor, cu toate simțirile lor cele mai intime. Ținând să fie *personal*, să se exprime sincer cum era, Charles Baudelaire a devenit astfel un predecesor și un îndrumător al generației de astăzi. Nici Théodore de Banville, nici Leconte de Lisle, nici Sully Prudhomme, nici François Coppée, nici José Maria de Hérédia nu au atâta inimă omenească ca Baudelaire și de aceea nu au nici atâta însemnătate pentru evoluția poeziei franceze. Pentru ca dezvoltarea să înainteze spre regiunile arătate de Baudelaire, trebuia să vie un poet în ale cărui versuri să se bucare și să plângă un *singur* suflet, un suflet neînășurat în gingiul tradiției deschis, demonic: Veni Paul Verlaine. Veni Arthur Rimbaud, Mallarmé, Laforgue. Poeții se mirară, își ascultară în-tinetele, își observară simțirile ca să le prinză mai fidel, mai propriu în cuvinte mai pline de vrajă, neauzite încă, altă muzică având, mlădiindu-se ca șerpele, fără înțepeniri ca ale celei tradiționale. Nu ce simt toți, nu tipic, nu generalizări, ci cum simte el *singur*, *personal*, *individual* — așa trebuie să cânte poetul modern, urmărindu-și simțirea până unde nu o mai poate deluși, până unde conștiința ei se pierde în inconștientul din care a încolțit.

Aici la marginea inconștientului se deschide un orizont de posibilități, pe care ale cânta este un deliciu și poetic și filosofic. Poeții simbolști ai Franței s'au scufundat în inconștient, ca niște scafandri în mările lumii și s'au întors de-acolo cu vesti. „Simbolismul s'au simțit instrumente ale rit-

INTERNE

Declarație.

1. Am fost, sunt și voi fi întreaga mea viață până la moarte aderent neclintit și absolut credincios al partidului și al comitetului nostru național!

2. Ce privește raportul meu cu d. Arsenie Vlaicu declar, ca să se știe: că a fost un moment în viața mea, când am crezut, că în interesul bunului mers al afacerilor noastre bisericești și școlare, după multa hartă, ce-am avut eu dânsul, va fi bine, să trag vâul uitării peste trecut și să admit pe viitor coulcarea d-lui Arsenie Vlaicu în afacerile noastre bisericești și școlare din Brașov.

Am făcut aceasta atunci, când d. Arsenie Vlaicu nu apucase pe panta nenorocită, pe care să găsește acum.

Mi-am impus mari rezerve față de dânsul chiar și în cele dintâi stadii ale rătăcirii sale, cercând din toate puterile mele, să-l întorc la calea cea bună.

Constat, că aceasta nu mi-a succedut.

Astfel *astăzi* mă consider absolut deslegat *chiar prin atitudinea d-lui Arsenie Vlaicu* de orice angajament, care l-am avut în trecut față de dânsul și în viitor voi trage toate consecințele din această *situație schimbată!*

Brașov, 20 martie 1912.

Dr. Vasile Saftu,
protopopul Brașovului.

Un manifest de aderență al naționalităților nemaghiare din Ungaria către Împăratul. Sub acest titlu ziarul „Deutsches Volksblatt” din Viena publică o depeșă din Budapesta cu următorul cuprins:

„Autograful împăratului către cont. Khuen, în care se protestează contra încercării de a știrbi privilegiile domnitorului, a provocat la naționalitățile nemaghiare o însuflețire într-adevăr entuziastă. Organele de publicitate ale naționalităților exprimă convingerea, că autograful imperial e chemat a face epocă în viața publică a Ungariei.

Bărbații conducători ai naționalităților au convocat o conferință în care se va face o adresă de aderență către Majestatea Sa împăratul”.

Catehismul greco-oriental în traducere ungurească. Ordonanța de tristă celebritate a contelui Apponyi, în chestiunea catehizării, a ajuns

iară de-o dureroasă actualitate la frații noștri de suferință sârbi. Preotul sârb din Murăș-Oșorhei, Petronius Trboiević, a comis anume fapta herostatică de-a fi tradus catehismul bisericii sale în limba ungurească. Fiind vorba de un manual pentru școlarele elementare și medii, nesocotitul slujitor al altarului și-a trimis stărpitura consistorului metropolitan din Carlovaț, cerând un drept de viață pentru ea. Faptul acesta cu vădite tendințe „patriotice” nu are precedent în literatura școlară a bisericilor gr.-or. din Ungaria și a stârnit, după cum era de așteptat, o firească scârbă între sârbi, cari văd în manual, pe drept cuvânt, un atac împotriva limbii lor liturgice. Ziarele sârbești au început o campanie violentă împotriva păcătosului manual și cer capilor bisericii sârbești să refuze manualul.

O nouă cetăție culturii românești. Organul provinciei noastre mitropolitane gr.-cat., *Unirea*, aduce în numărul său din urmă următoarea veste, care va înveseli întreagă opinia publică românească:

Prea Sfinția Sa episcopul *Vasilie*, acum al Gherlii, în vreme cât a păstorit la Lugoj, cu deosebire o mare acțiune a avut: anume să poată întemeia pe lângă biserica noastră catedrală de acolo un *seminar*, așa după cum este la Blaj, și în alte părți, unde tinerii noștri să poată primi învățăturile preoției în limba noastră și după firea și așezămintele bisericii noastre românești. Această mare și sfântă dorință a sa, pentru întruparea căreia mult a ostenit, acum e pe cale să se facă faptă. Bani trebuincioși la zidirea seminarului au fost câștigați, în zilele trecute au și sosit, iar acum se va purcede la punerea temeliei, pe care, credem, că însuși Prea Sfinția Sa va binecuvânta-o încă înainte de a trece la Gherla. Iată o veste, care în aceste zile grele, când clericii noștri sunt huiduiți în seminarele străine pentru iubirea limbei lor, va îmbucura toate inimile românești. Binecuvântat fie ceasul, când se va pune cea dintâi piatră pe temelie noului așezământ al bisericii și neamului nostru!

Delegațiunile. Leo Bilinski, ministrul comun de finanțe a sosit aseară la Budapesta pentru a confera cu membrii guvernului maghiar în pri-

vința convocării delegațiilor. Încă nu se știe cu siguranță, dacă dela delegațiile ce se vor întroni pe la finea lunii aprilie, se va cere îndemnitare pe trei ori șază luni.

Ministrul comun de finanțe va discuta cu ministrul președinte și afacerile cu privire la Bosnia. Leo Bilinski va merge în timpul cel mai apropiat în Bosnia, plecarea lui însă se va decide numai după convocarea delegațiilor.

Din ministerul comun de externe. Adun din Monitorul Oficial, că a fost numit prim șef de secțiune în ministerul afacerilor externe baronul *Carol Macchio*, în locul baronului Müller de Szendrőgyörgy, trimis ca ambasador la Tokio.

Baronul Macchio s'a născut la 1859. Din anul 1880 stă în serviciul ministerului comun de externe, și-a fost atașat la legațiunile austro-ungare din Berlin, Constantinopol, București, Roma, Petersburg și începând cu anul 1899, a reprezentat Monahia la Cetinje, până în 1903; de aci a trecut ca ministru plenipotențiar la Atena, a fost al doilea delegat austro-ungar la a doua conferință la Haga. În 1908 a fost chemat în centru pe Ballhausplatz.

Centenarul răpirii Basarabiei. Știe că d. profesor universitar A. D. Xenopol a luat inițiativa de a răspunde printre protestare în contra hotărârii de a se scrie de către imperiul rusesc centenarul alipirii Basarabiei.

Duminecă a avut loc o întrevvedere în aula universității, participând un număr restrâns de persoane distinse din orașul nostru. S'au emis diferite păreri.

D. profesor universitar *P. Răscanu* și-a exprimat dorința ca protestarea să fie cât mai demnă însă cât mai puțin provocatoare la adresa Rusiei, aceasta pentru a evita disprețuri și neplăceri.

În cele din urmă s'a decis în principiu ca în ziua de 26 mai anul curent să se arborizeze la toate casele din orașele și satele noastre câte un drapel îndoliat.

În localitățile unde se va putea, să se țină conferințe pentru a se arăta însemnătatea acestui act.

D. profesor *Xenopol* și-a luat sarcina să redacta un memoriu care va fi inserat în întreaga presă românească și, după dorința d-lui *Const. Stere*, în revista „Viața Românească” memoriu, în care se va arăta însumările în care a fost răpită Basarabia.

mului universal și poezia lor au considerat-o ca o revelațiune, care descoperă originea și legile veciniei dezvoltării cosmice, ca o conștiință fragmentară, dar sublimă a materiei ajunsă până la stadiul ei actual de dezvoltare”.

Să ne oprim un moment aici și să ne întrebăm acum ce a găsit criticul german în noul curent francez și ce trebuie căutat în toți autorii cari pretind că fac, sau într-adevăr fac parte din el. A găsit filosofie — nu cercetăm care și personalitate — nu cercetăm câte și de ce fel. Ascultându-l vom întreba deci pe fiecare ciocănit la poarta Parnasului: Ești copia altuia sau ești tu însuși? Ai gândit ceva sau vii numai cu versul care sună din coadă?

Să ne mai oprim un moment aici. Întrebările acestea și le-a pus — și le-a și dat răspuns glorios — Mihail Eminescu. Se știe ce înțeles ideal a dat el vorbelor lui Goethe, pe care le-a citat, că „suprema fericire a oamenilor este numai personalitatea”, se știe că întâiul filosof între poeții români el a fost. Se știe atât de bine, încât numai tinerețea îndrăzneală sau îndrăzneala tinereții a putut să conteste aceasta, deși a contestat cu sfială. „Cu Eminescu poezia era pe drumul cel bun, pe drumul care... putea duce treptat literatură noastră la o însemnătate mai largă, europeană” ziceau Conferențele citate (Pag. 93). Cu el „era pe drum” numai, încă dincoace de Europa, până în inima căreia vor ajunge simbolismul românesc? Drum bun, domnilor; noi ne vom bucura când vă vom vedea traduși de colegii voștri francezi, nemți, ja-

ponezi; — dar până atunci dați-ne voie să nu desprețuim pe ceice puțin le pasă de Europa, dar mult, foarte mult de neamul lor.

Cu Eminescu am fost și suntem și la noi și în Europa. Drumul spre personalitate și filosofie ni-s'a arătat; și cine vorbește de-acestea nu spune nici bietului român nimic nou.

Să ne întoarcem la Grautoff.

Filosofia simbolismului francez nu a fost creată instinctiv. În ea se găsesc lumini și umbre aruncate de cugetători moderni, ca Wagner și Nietzsche, Emerson și Spencer, Ryners și Bergson etc. Firește că influența aceasta nu trebuie să fie atât de critică, de abstractă, încât să suprimă sau să reducă sentimentul, pentru că arta trebuie să rămâie „comentariu pasionat al vieții”. Totuși, mai ales înrăurirea lui Bergson a fost mare. Grautoff crede chiar că „îndemnurile lui Bergson nu au fost numai baza metricei moderne, derivate din simțul intern, ci și multe părți din estetica mai nouă”. Lirica lui Romain, Franck, Spiro și Duhamel presupune chiar filosofia lui Bergson. Cine va citi paralel pe Bergson: *Données immédiates de la conscience* și pe Romain: *La vie unanime* va descoperi ușor încredința. Poezia nouă nu-i deci străină de pulsul filosofic al epocii noastre: ea-l ascultă și-i primește lumina pe care filosofia o aruncă unde și poezia vrea și caută să vază.

La noi mișcarea filozofică nu-i de disprețuit. Și pentru mine are să fie o plăcere să atrag compatrioților mei din Ardeal și Ungaria atenția asupra ei. S'au studiat și la noi Spencer, — d. T.

Maiorescu l-a propagat energic de pe catedra universitară; s'a studiat și Nietzsche, și Bergson. De poeții noștri n'au dat acestor studii atenția pe care colegii lor din Franța le-au devotat-o. Cercetările filosofice ale poeziei noastre și veți găsi singuri dovezi acestei afirmațiuni, dovezi pe cari nici eu nu voi neglija.

Și revin iarăși la Grautoff.

Studiul lui nu ar fi complet, dacă nu vorbi despre fiecare poet din noul curent. La așa face-o și eu aici, acum? Prefer s'o fac mai târziu și după izvoare franceze. Mai pun deci în atenția numai câteva păreri.

Germanul a rămas mirat mai ales acolo unde personalitatea s'a manifestat cu puterea „unii nomen natural” — ca în cazul lui Verhaeren, care nici nu-l poți clasifica. A zice, că Verhaeren unește toate tendințele romantismului, simbolismului, versului liber și poeziei științifice nu este importantă față de — firea lui care cunoaște și stăpânește tot, care-i un om mare și puternic, care se deslănțuiește un orcan de voci interne, vede central, în inima lucrurilor și deschide numai când sufletul lui este într-adevăr în mare. Din acest punct de vedere Maeterlinck nu mai scâzut. O natură neapuisabilă este și Paul Fort, el este „natura însăși concentrată într-o gură ființă”. Nouă este reinvierea sentimentelor religioase, a misticismului religios din James, Gilchrist și Paul Clandel. Nouă este cercetarea poetică a sufletului modern, imens, care o săvârșită România

Organizarea partidului*)

— Reflexiile unui preot de la sate —

Chestia organizării partidului s'a discutat și se discută mereu, fără să se fi ajuns la un rezultat mulțămitor, Infăptuirea organizării dă mereu greș.

Înainte cu un deceniu, lupta pentru neam era în toiul ei și luase dimensiuni îmbucurătoare. Un cuvânt binecuvântat a amplut de bucurie inimile celor ce purtau la inimă binele și înaintarea neamului.

Starea de azi față de cea de odinioară reoglindește un mare regres. Atunci însuflețire, azi timiditate, atunci curaj, azi umilință. Și de unde aceasta?!

Intrunirile de caracter politic erau mai dese, și erau cercetate de o mulțime mare de popor adunat din depărtările cele mai mari, dar întotdeauna în frunte cu preoții și învățătorii lui. Iar mișcările de natura aceasta însuflețeau și pe cei amorțiți, iar dușmanilor le inspirau groază și respect. Și groaza aceasta ne-a lămurit, că bună cale am apucat și bun lucru am săvârșit.

Curentul acesta, care sădia în inimile noastre nădejdi mari, n'a fost binevăzut de cârna țării și curând stăpânirea a căutat să ne pună bețe, ba chiar să reprime în sorginte acest curent. Acest gând a prezidat și la acordarea congruei preoțești și tot el și la făurirea legii apponyane. Și scopul deocamdată și l-au ajuns!

Cultura poporului nostru e un ogor mult întelenit încă. Cultura noastră e o floare blajină și ea trebuie mult și cu drag îngrijită. La sate cultivătorul ei e numai preotul azi, căci învățătorul e încătusat grea de barbarele dispozițiuni ale legii școlare din 1897.

Guvernul, care țese neîncetat planuri împotriva noastră, s'a convins deplin despre adevărul acesta. În punctul acesta ne cunoaște cu mult mai bine, decât ne cunoaștem chiar noi. A căutat deci să reducă pe acești doi factori, pentruca lupta noastră să slăbească până la neputință.

*) Publicăm acest articol, fiindcă resfrânge fidel starea sufletească a preoției noastre, — asupra părerilor cuprinsă în el ne rezervăm însă a reveni.

Franck, Varlet și Spire. De preț îi este dar germanului ce este omeneste mare și nou în artă.

Și la noi nu s'a auzit până acum de aceste pretențiuni ale artei? Dar nu este drept, că tocmai pe temelii lor s'a cerut îngrijirea pe zădărnice „direcției nouă” și respect pentru cei mai tari, cari se iviseră, sau pentru cei *absolut tari*?

Pesimismul critic al simbolistilor români are un merit: avertizează că arta trebuie să caute a fi totdeauna artă mare. Pesimismul critic al simbolismului român are însă și o naivitate, pe care nu trebuie să o regretăm, căci se va regreta ea singură: „El comandă nașteri geniale, ca și cum nașterile de comandă artificiale ar putea să dea altceva decât pe bietul *homunculus* cel fără viață.

La astfel de concluzii ne duce un critic neamul aderent al simbolismului!

Conferența dela 27 februarie a. e. a d-lui Ovid Densusianu a început cu aprecierea activității critice a fraților Hart, inițiatorii criticii ei epocii germane moderne. Li respectă mult, de sigur. Ca și mine. De-aceia să-mi dea voie să-i aduc aminte că astăzi oricât de modern este Hart, oricât de iubitor de personalitate, filosofie și religie este, el este și realist și atât de germanic, încât are o

Pretențiunile vieții cresc în mod înspăimântător. Și nemarea e, că și sarcinile poporului cresc, ceea ce îl face să se subtragă dela suportarea unor sarcini, la cari nu e constrâns prin lege. De aici și venitele preoților s'au redus în mod simțitor. Aceștia scad în raport cu creșterea pretențiunilor vieții. Și de această stare critică s'a folosit guvernul, exploatăndu-o în favorul său, spre slăbirea neamului și nefericirea preoției noastre. Și noi ce-am făcut pentru paralizarea acestui rău mare?

Preoții ademeniți acum cu congrua, nu mai sunt păstorii de odinioară, cari să-și pună sufletul pentru turma lor. Iar dacă se mai află ici-colo câte un păstor bun, care caută să-și conducă turma conform poveștelor sf. scripturi, i-se face reproșuri până și din partea superiorilor, când în activitatea lui sfântă, ajunge în năcaz și strâmtoare. În loc de laudă, ori chiar răsplată, i-se pune în perspectivă răstignirea. Căci, perirea are să vină din tine Izraile!

Când guvernul a contemplat distribuirea ajutorului pentru preoția noastră, n'a făcut-o de dragul ei, ci a urmat cuvintele sf. scripturi: „bate păstorul și se va risipi turma”! Și în fața acestei tendințe, să nu se găsească apostoli, cari să ia crucea și să sară întru apărarea bisericăi străbune, căreia sunt chemați a-i sluji?

Înțeleg starea mizeră, în care se află preoția noastră; înțeleg dragostea și iubirea părintească pentru creșterea fiilor, dar când toate aceste le înțeleg, să nu se peardă din vedere, că nu pentru prezent, ci pentru viitor ducem lupta. Cu ajutorul primit, da, putem da o creștere mai potrivită fiilor noștri, decât că aceasta e foarte puțin, ce putem face în interesul lor binepriceput.

Creșterea e numai un mijloc, iar scopul e asigurarea viitorului. În punctul acesta însă greșim foarte mult; greșim, pentrucă ne preocupăm prezentul și cu viitorul nu ne spargem capul. Nu înțelegem și nici că observăm frânghia ce se înfășură în jurul grumazilor noștri pentruca să fim puși în neputință de a lupta, când ne va ajunge cu-

inimă larg deschisă pentru artă națională, regională chiar (*Heimatskunst*) pe care o consideră conservatoare a spiritului național față de înrădăcinatele străine, încât pivitor la decorații, simbolizii, impresionisti și naționali are rezerve serioase. Părăsind târâul primordial al nației, el culg de pretendenți și își mobilizează lăptos muzeul lor liberar. Hart a laoge: „Arta lor este arta unei plutocrații, a unei societăți și culturii ce trăiește mai mult pentru savurarea unui avat moștenit, decât pentru câștigul prin muncă”.

Și după Hart deci, artă a plutocrației; după Grautoff, a personalităților puternice; după niciunul, artă unică și îndrăpțită a fi trufașă cu arta lumii naționale, muncitoare; iată ce păreri se concretizează din propaganda simbolistă în Germania și din reacțiunea spiritelor germane critice.

Este o descobire.

G. Bogdan-Duică.

— „Românul” se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

șitul la os; când adecă va fi vorba de asigurarea viitorului fiilor noștri. Nu vom fi doar atât de naivi încât să credem, că oficiile statului se vor pune la dispoziția fiilor noștri, când ai lor se înmulțesc ca năsipul mării. *Asigurarea aceasta se poate face numai prin o luptă înteleptă, câștigându-ne prin aceasta luptă drepturile, ce ni compet, ca fii ai acestei patrii. Iar cucerirea aceasta însemnează cucerirea terenului, pentru asigurarea existenței fiilor noștri.* Acesta e un adevăr atât de elementar, încât ne surprinde abandonarea luptei chiar din partea celor pe cari îi privește atât de mult!

Nedreptățile deoparte, iar de altă parte sarcinile cele mari țin poporul în continuă fierbere și agitație, iar în lupta aceasta de tortură sufletească, cere ajutorul și sprijinul conducătorilor săi. Și încât i-se deneagă acest sprijin și ajutor, răceala și înstrăinarea va lua locul iubirii și încrederii de odinioară. Aceștia îi vor apărea nu ca binefăcători, ci ca dușmani. Vaza și autoritatea preotului se va reduce la nul și cu easlăbirea totală a credinții strămoșești. Și odată ajunși aci, congrua va înceta.

Intențiile guvernului au fost cunoscute, nu s'a făcut însă nimic, pentru paralizarea acestui rău. Ba s'a făcut chiar contrarul. În loc de reducerea parohiilor, pentru a îmbunătăți starea materială a preotului și a ușura sarcinile poporului, s'au reînființat parohii în contul ajutorului de stat. Ca și când preotul cu un ajutor de 1400—1600 cor. mai poate fi preotul adevărat al bisericuții românești! Mai bine preoți mai puțini, dar cu suflet și inimă românească; preoți, cărora asigurându-li-se traiul vieții de toate zilele, să fie adevărați apostoli ai neamului. Păstori buni, cari își pun sufletul pentru turma lor. În modul acesta apoi s'ar înlătura și peatra din calea organizării solide a partidului național. Căci o organizare făcută cu înlăturarea preoției, va merge mai anevoie și ar da naștere la neînțelegeri, de-oparte între conducătorii partidului și preoție, de alta parte între preoție și popor. La o astfel de organizare ne putem gândi numai în cazul, când pe altă cale nu ne-am putea feri!

I. G.

EXTERNE

Grecii din Turcia și comitetul juve-turc.

Comitetul partidului politic grec care reînzase să meargă în algeria, alături cu junii turci preferind teranșia revoluționară, fac toate eforturile spre a se apropia de ziua de junii turci. Ei au fost bătuti la alegerile comunale în toate circumscripțiile din Constantinopol unde există o populație compactă de 250.000 de mii de greci. Aceasta din cauza că populația din Constantinopol care a avut să sufere mai puțin decât ca ori-care alta regiunea teroarei lui Abdul Hamid, nu aprobă politica ostilă junilor turci pe care cu drept cuvânt îi consideră de niște adevărați mântuitori. Văzând semnele de căință ce clubul grec le manifestă, e probabil că junii turci au vor împinge la extrem severitatea față de ei.

În legătură cu aceasta Talaat bey, ministrul de interne a fost sezișat de o cerere a Patriarhului în favoarea fostului Cozmidis efendi, condamnat la patru ani închisoare din cauza politice. Talaat bey a răspuns că nu se poate amesteca în judecata Curții Martiale, dar că va interveni a se permite lui Cozmidis a petrece serbătorile Paștilor în familie, după care va trebui să reîntre în închisoare spre a-și expia pedeapsa.

*

Contele Witte la țarul Rusiei. Intreagă presa rusească îi atribuie o importanță foarte mare faptului, că țarul înaintea plecării sale la Livadia l-a chemat pe contele Witte la sine.

Ziarul „Utro Rossij” scrie, că audiența contelui Witte la țar a durat 2 ore. În cursul convorbirii țarul Nicolaie II i-a spus contelui, că nu-i permite să se retragă cu totul din viața politică.

„Ruskoje Slavo” scrie că aparența aceasta deodată a contelui Witte la țarul Nicolaie are importanță foarte mare. Ziarul acesta aduce audiența contelui Witte în legătură cu eventuale schimbări în conducerea supremă a imperiului și atrage atenția asupra împrejurării, că Witte după reînțoarcerea lui din Zarskoje-Selo a fost vizitat de toți dignitarii înalți de stat ai Rusiei, cari dela căderea lui nu l-au mai cercetat.

Este interesant, că ziarul „Nowoje Wremja” face atacuri foarte ascutite contra guvernului actual și afirmă, că guvernului Kokowzew îi lipsește orice putere motorică.

Destituirea patriarhului Terțian din Constantinopol. Din Constantinopol se anunță: Un frimeș al ministerului de culte și instrucție a adus la cunoștința membrilor din adunarea națională a armenilor catolici o scrisoare a marelui vezir, prin care patriarhul Terțian este destituit din postul său în urma conflictului său avut cu comunitatea bisericăscă și prin care consilierii patriarhatului sunt provocați să aleagă un locumtenens de naționalitate otomană. La cetirea scrisorii afară de episcopul Malatia n'a fost de față preoțimea armeană-catolică, deoarece delegatul papal Sardi înainte de adunare a adus prin o enciclică la cunoștința preoțimei și laicilor catolici, că toți aceia cari vor lua parte la alegerea unui locumtenens sau vor contribui la măsurile volnice luate contra patriarhului Terțian vor fi excomunicați.

Terțian a și părăsit palatul patriarhatului și s'a retras într'un seminar în apropiere. El își va menține titlul de „Katholikos” adică „șeful suprem al bisericii”. Se vestește însă, că dacă el nu va fi chemat îndărăt la Roma, guvernul are de gând să expulzeze din Turcia.

Dreptul de vot al femeilor în camera comunelor. Mișcarea feministă din Anglia atât de cunoscută prin agitațiile zgomotoase ce le face, a fost cât pe aci să-și vadă idealul realizat. Proiectul de vot susținut deoparte din guvernul liberal a fost respins cu o majoritate de 14 voturi abia. Dintre membrii actualului cabinet Lloyd Georges și Edward Grey sunt partizanii convinși ai votului pentru femei, în schimb Asquith și Churchill, ministru al marinei nu voiesc nici să audă de el. Membrii Comunelor se împărțiră în două părți aproape egale și dacă nu s'ar fi ridicat Asquith într'un discurs viguros proiectul ar fi fost votat. „Admit a spus Asquith în rezumat, că ar fi și unele avantaje pentru națiune de a acorda dreptul de vot femeilor, dar, aceste avantaje ar fi întrecute de desavantajele care ar decurge din noua stare de lucruri.

Statistica a demonstrat, că numărul femeilor în Anglia este cu mult mai mare decât a bărbaților și a le da drepturi înseamnă a le da hegemonia asupra bărbaților.

Acest argument a fost hotărâtor. A luat cuvântul apoi și Grey în favoarea femeilor dar nu a putut risipi impresia produsă de cuvântarea lui Asquith. Anunțarea votului a fost primită cu aplauze de către deputații la care tribunele pline de cucuane au răspuns cu strigăte și cu lacrimi. Aceasta este o muștră de modul cum vor fi viitoare parlamente în care vor fi și femei.

Rezultatul acesta este încurajător. Și va provoca o nouă campanie de propagandă din partea sufragetelor. Paralel cu aceasta sufragetele spre a se răzbiuna au hotărât să boicoteze anumite ramuri de negoț între care pe pălării. De aici înainte de nu vor mai purta pălării. Iată un lucru care va fi desigur și pe placul bărbaților sufragetelor.

Finansarea republicii chineze. Tânăra republică China a ajuns în urma tulburărilor interne într'o criză financiară. Din Hankau se raportează, că sindicatul belgian i-a acordat republicii un împrumut de 5 și jumătate milioane tael (1 tael cam 7 cor. 20 fil.) și din aceasta sumă guvernul din Wutschang a și primit prin banca rusească din Asia 1 milion și jumătate.

În nordul Chinei în urma acestui împrumut opoziția în contra prim-ministrului Tangschou e în creștere, pentru că se crede, că împrumutul belgian este o întreprindere rusească.

Tratatul germano-englez. În ședința de luni a parlamentului englez deputatul King la întreat pe ministrul-admiral Churchill, că Anglia în ceput-a un schimb de informare cu vre-un alt stat în chestiile de marină.

Churchill i-a răspuns: Eu am declarat că tratativele cu Germania pentru informarea reciprocă în chestia marinei sunt în curs și se continuă. În timpul de față doresc însă că la aceasta declarație să nu fiu constrâns a mai adauge.

Intrevederea împăraților. S'a anunțat nu demult, că împăratul Germaniei, Wilhelm va avea o întrevedere cu țarul Rusiei, Alexandru.

Din Peterburg se anunță, că cercurile de acolo întăresc aceasta știre și se afirmă, că cu ocaziunea întrevederii acesteia, care va fi în luna august, vor avea convorbiri și bărbații conducători ai acestor țări, prin ce întrevederea va avea un caracter politic. Cercurile îi atribuie acestei întrevederi o importanță foarte mare.

Agitația socialistă și republicană în Bulgaria. Partidele extreme din Bulgaria au pornit de cât-va timp o vie campanie de reorganizare a cadrelor lor și de propagandă.

Am vorbit într'un nr. trecut al „Românului” de întrunirea ținută la Sofia, de către elementele republicane în scop de a întemeia un partid regulat. Cu mult mai puternic decât curentul republican care — precum am spus — constituie mai mult o manifestare emfatică de antidinasticism de cât o concepție politică, este în Bulgaria mișcarea socialistă. Aceasta mișcare posedă pe lângă organe de presă destul de bine susținute cum este cotidianul „Cambana” și o organizație foarte puternică.

Mare parte din învățătorime, care în Bulgaria are o situație destul de bună, este stăpânită de curentul socialist.

E de notat că socialismul bulgar nu are nimic din caracterul cozmopolit din alte țări. Cu toată frazeologia violentă împotriva „actualei ordine sociale” și a bisericii, totuși ori de câte-ori e vorba de o încurcătură cu vre-o țară vecină, de obicei cu Turcia socialistii bulgari uită îndată de „frăția dintre popoare” și redevin șovinisti obișnuiți.

Cu aceste note ale lui indispensabile într'un stat eminent țărănesc, cu adânci tradiții religioase, cu o sete de proprietate cum se poate vedea la toate populațiile agricole și cu însușiri de cruțare și de economie împinse până la avaritie, socialismul bulgar a câștigat un larg teren care crește din ce în ce mai mult.

Acuma primim știrea că această organizație începe să se întindă și la sate unde a fost de mult precedată de o acțiune de propagandă foarte activă, „organizația socialistă centrală din Sofia a trimis emisari în interiorul țării, cu misiunea de a crea cereuri socialiste printre țărani. Agrarienii, de altă parte, cunoscuți ca dușmani înverșunați ai monarhiei fac, prin agenții lor, o campanie desfrânată, în favoarea ideii republicane.”

„Rezultatele au început să se vadă. În apropierea Rusciukului câți-va țărani au început să se agite. Într'un sat au ridicat drapele roșii pe care sta scris! „Jos Regele” „Trăiască Republica”...

Acesta este deocamdată cel mai vizibil rezultat al eforturilor acestor grupări externe.

Rusia și Turcia. Toate ziarele din Constantinopol anunță, că în conferința ministrilor de deminecă s'a cotit telegrama trimisă de ambasadorul turcesc din Petersburg, prin care se aduce la cunoștință guvernului turcesc, că Rusia a sîstat concentrarea trupelor.

Ministrii au discutat pe larg textul notei, care să se trimită guvernului rusec și în care este exprimată mulțumirea pentru asigurările prietenești ale Rusiei.

Un colaborator al ziarului „Virschewija Wjedomosti” spune, că într'un interview ce l-a avut cu senatorul turec Bostani acesta a declarat următoarele:

„Într'o convorbire ce am avut-o cu ministrul de externe al Rusiei, Sasonow, am primit impresia, că acesta pune mare pond pe crearea de relații bune între statele învecinate: Rusia și Turcia. Sasonow a exprimat-o aceasta și prin faptul, că m'a primit la sine pe profesorii macedoneni”.

Senatorul Bostani l-a asigurat pe colaborator, că stimează foarte mult atitudinea ministrului Sasonow față de Turcia.

Dela alegerile din Serbia. La o adunare electorală ținută în Prahovo în Serbia, s'a întâmplat o scenă sângeroasă. Vicecolonelul Petru Misici, care a avut un rol de frunte în inscenarea dramei sângeroase în palatul regal sârbesc, din 11 iunie 1903, și-a ținut vorbirea sa ca candidat de deputat. Misici a fost mai înainte în partidul radicalilor vechi, iar acum a pășit cu programul partidului radical tînăr. În cursul vorbirei sale un țaran, aderent al radicalilor vechi i-a strigat:

„Tu minți, asasinule!”

La cuvintele aceste Misici l-a lovit în față pe țaran, care apoi l-a atăcat cu un scaun. Misici și-a scos revolverul l-a aceasta și a dat mai multe focuri, împușcând doi țărani. Vărsării de sânge i-au pus capăt întrevederea celorlalți participanți la adunare.

Intreagă presa sârbească își exprimă regretul, că luptele între partide au devenit atât de înțărțite, încât s'a putut întâmpla conflicte atât de regretabile.

Scrisoare din Iași

România și Centenarul răpirii Basarabiei. — Prutul „ripește” din pământul românesc. — În preajma unui război? — Politice.

Iași 19 mart. st. n.

În corespondențele trecute am pomenit de inițiativa pe care a luat-o ilustrul profesor d. A. D. Xenopol, de a se răspunde printr'o contramanifestare serbărilor organizate de Ruși, cu prilejul împlinirii unui veac dela data „anexării” Basarabiei.

Modalitățile acestei contramanifestări s'a admis în principiu — în consfătuirea ce au avut loc duminică 18 c. în aula universității — să fie următoarele: să se arboreze în ziua de 26 mai în toate casele, dacă se poate în toate orașele și satele țării, drapele îndoliate; în aceeași zi în localitățile, în cari va fi cu putință, să se țină conferinți explicatoare ale acestui act de doliu.

Totodată d. A. D. Xenopol și-a luat asupra-și însărcinarea de a redacta un memoriu cu privire la răpirea Basarabiei, pe care-l va trimite spre publicare întregii prese române. Acest memoriu va fi trimis în același timp tuturor autorităților comunale rurale spre a fi adus la cunoștința și a populației sătești.

Așa dar, pe când răpitorii vor jubila, aflându-se triumfători biciul căzăcesc pe deasupra capetelor plecate ale bietilor moldoveni, noi vom jăli nechibzuința înaintașilor, ce s'au lăsat atât de ușor înșelați, și neputința celor de azi, împovărați de greutatea păcatelor...

Hotăriri definitive, cu privire la această contramanifestare, se vor lua în noua consfătuire ce va avea loc vineri 23 c.

Dr. Balázs Emil

Institut pentru consultațiuni medicale,
TIMIȘOARA, întru Palatul Merbl.

Operează și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen. Operarea polipilor și a altor formațiuni cu aceleași raze. Electroiză Metode electrice de vindecare. Massage electrice. Vindecarea bolilor de beșică prin electricitate.

Consultați uni pentru operare și boli de piele dela 8—9 ore a. m. și dela 2—5 p. m. Celor din provincie, cărora se recere îngrijire mai îndelungată, le stă la dispoziție camere confortate anume

Vădit lucru, că Prutul s'a dat de partea Rușilor!

Prutul? — Ei, da, Prutul pe care poporul nostru l-a cântat de atâtea și atâtea ori.

De multă vreme era bănuț Prutul de sentimente dușmănoase nouă — încât un poet, ne mai răbdându-l inima, i-a strigat: „Prutule, riu blestemat?” — acum însă, tocmai în preajma jubileului basarabean, și-a dat arma pe față.

Deunăzi se putea ceti prin ziare, că un deal de pe malul rusesc, în dreptul comunei Hermezii din județul nostru, s'a prăbușit, silind totodată riul să-și schimbe albia pe pământul românesc.

Eri se primește din Ungheni o altă știre, cum că Prutul amenință o porțiune a pământului românesc din partea locului. Autoritățile noastre iau măsuri contra riului rebel.

Apoi nu se poate opune cu dreptate că Prutul rîpește, adăugând la ceia ce-au anexat Rușii?..

A transpirat, că una dintre cele mai mari instituții financiare oficiale din localitate, a luat o măsură, care ar lăsa să se creadă că suntem în preajma unui război.

Măsura constă în faptul, cu s'a luat de către direcțiunea acelei instituții, dispoziția ca toți debitorii casei, cari au luat avansuri de bani depunând bonuri în garanție, în cazul când se va declara vre-un război, la prima cerere, acei debitori să achite sumele datorite, ridicând bonurile depuse.

Este o vorbă: „până nu faci foc, nu iese fum”.

Să fim oare în preajma vre-unui război, confirmându-se astfel știrile alarmate ce circulă, relativ la turburarea raporturilor internaționale ale marilor state?

Criza internă de nervi politici se pare că iese vacanță odată cu Paștile.

Opozanții se reîntorc obosiți, după marile manifestații din capitală, pe la v-trele lor, după ce s'au înțeles, ca în prima Duminică după Paști să se adune iarăși pentru „a lua act de sfârșitul guvernului”.

Iar conservatorii locali, sfidând celelalte două cluburi, s'au adunat aseară în salonul marelui hotel Traian, pentru a sărbători „excelenta situație politică din prezent”.

Viitorul ne va arăta care din aceste două atitudini e mai adevărată. Șt. P. Moldovanu.

Criza

Contele Khuen dezavuat

Critica ziarelor vieneze

Venirea moștenitorului de tron

(Dela corespondentul nostru).

Viena, 2 Aprilie

Acum că au trecut mai mult decât 24 oore de când contele Khuen a lansat prin birourile sale de informațiune acea descriere patetică s'ar putea zice teatrală a audienței sale la monarh, momente noi au ajuns la cunoștința publicului care cu atât mai intensiv caracterizează apucăturile de scamatorie ale oligarhilor din Budapesta.

Anume, corespondența oficială din Viena a demințit categoric dialogul prezentat de premierul ungar ca întâmplat Vineri la Schönbrunn.

„Natural, amăsurat obiceiului, — spune corespondența — cuvinte spuse în cursul unei audiențe nu pot ajunge la cunoștința publicului. Deci nu e lipsă a accentua mult că detaliile proferate nu pot avea pretenția de a fi autentice”.

Ei bine, dar acele detalii teatrală au fost comunicate de însuși contele Khuen, întâi Sâmbătă seara înaintea ziaristilor, apoi Duminică în ședința partidului guvernamental și la cameră chiar.

Este suspect, într'adevăr, că Vineri, în ziua

scenii istorice, cu nici o vorbă nu s'a tradat misterul, ci ministrul-președinte al Ungariei a spus numai, în ton și atitudine apocaliptică: „Sunt lucruri mari în perspectivă”. Nici Sâmbătă toată ziua, până seara, nu s'a vorbit nimic despre gestul Măiestății Sale, nici despre felul speriat cum a sărit contele Khuen de pe scaun și-a strigat, înțelegând intențiunea monarhului de a abdice: „Perescă Dumnezeu”!

Evident, contelei Khuen i-a trebuit timp pentru punerea în scenă a momentului dramatic, ca efectul să fie straniu. (Poate că a consultat și pe faimosul regisor Reinhard care e, întâmplător în Viena.) Și acum se generalizează părerea că nobilul premier a inventat această ficțiune pentru ca lumina sugestivă a acestui foc bengalic să facă uitate gafele guvernului în momentul întoarcerii sale de sigur nu glorioase.

„Reichspost” dela început și-a exprimat convingerea aceasta, și a înfierat acest abuz al contelei Khuen, care în loc de a acoperi el coroana, se ascunde în cutele mantalei împărătești. Acum și „Zeit” e de părerea aceasta, și are cuvinte malițioase la adresa rivalei „Neue Freie Presse” care a exploatat fabula, împreună cu „N. Wiener Tagblatt” care voia să se știe că însuș monarhul a îndemnat pe ministrul ungar să facă cunoscute detaliile audienței de Vineri.

Comedia e desăvârșită când se adaug declarațiile făcute în ședința de luni a camerei din Budapesta, când premiul nu se identifică cu cuprinsul autografului imperial și consideră numai momentul pentru a accentua și validă înaintea Măiestății Sale dreptul „națiunii”.

Deci n'a avut nici un rezultat jocul acesta frivol. Adecă totuși, unul: anume acela că toată lumea a văzut acum fața adevărată a oligarhilor maghiari; și că Francisc Iosif înțelege cu groază, ce fel de oameni a tolerat în jurul său decenii de arândul, niște scamatori, niște comedianți, niște bufoni, și va repeta că a lăsat pe mâna lor milioanele de popoare erodicioase cari nu gândesc la putere ci sânt însufiețite numai de dorul după cultură, după progres.

Scrisoarea arhiducei moștenitor a făcut o vie senzație în cercurile politice și audiența lui la monarh e așteptată cu atențiune încordată. Se crede că moștenitorul de tron a așteptat la Brioni rezolvirea crizei ministeriale din Ungaria, ca să evite bănuiala că ar lua parte personal la tratativele ce s'au urmat.

Unde nu suntem de acord

„Reuniunea învățătorilor”, organul oficial, în numărul său din martie ne dă și o „Cronică”, în care se rostesc unele păreri asupra revistelor: „Vatra școlară”, „Luceafărul”, „Consinzeana” și „Flacăra”. „Vatrei școlare” i-se aduc elogiile binemeritate. „Consinzeana” și „Flacăra” sunt tratate cu adorabilă bunăvoință; până când asupra „Luceafărului” se descarcă în câteva șire de o deosebită superficialitate, cari ne dau a bănuii unele tendinți malițioase.

Cunoaștem și precedentele de pe vremea urâtei hărțuiri și tocmai prin aceasta crește importanța cazului de față.

Azi când mulțumită unei adânci înțelepciuni a comitetului, pacea s'a instăpănit pe întreg terenul, — la ce să mai desgropăm trecutul odios? A fost „Tribuna”... „Luceafărul” a apărat-o — așa cum se întâmplă în vreme de bătaie între indivizii cu interese omogene — „Tribuna” a murit... și aci povestea se sfârșește... Deși nu ni-se spune expres, că aceasta ar fi motivul pentru care s'a investit severitatea de critic, dar reiese elocvent din precedente și o zărim ascunsă printre șire.

Dealtcum cronicarul și-a ales o muncă foarte ingrată de a face comparație între cele trei ziare și a rosti verdictul, că „Consinzeana” și „Flacăra” vor fi chemate să înlocuiască cu succes unele reviste dela noi, cari din sferele senine ale artei,

s'au coborât pe tărîmurile mlăștinoase ale politicii militante”.

Oa, e mlăștinoasă această cale, dar trebuie să înțotăm a udând prin glod, căci dușmanul ne-a încolăcit de-abinele și e grea lupta ce o purtăm. A trecut vremea lamentărilor! Azi cu o mână întoarcem filele stihnitore a ciaslovului, făcându-ne rugăciunea; iar cu cealaltă stringem prăseana cutitului ucigaș.

Nu raportajul literar-artistic introdus de „Flacăra” importă în primul rând pe inv. rom. din Ungaria, după-cum se susține în amintita eroică ci „Romanul unei vieți” pe care îl publică Agăr-biceanu în „Luceafărul”.

Să studiez psihologia momentelor marcante din viața lui I. Florea, care trece dela „dascăluțu” din sat la gimnaziul românesc și de aici la universitate torturându-se omul matur cu învățarea unei limbi străine. Să-l vezi pe Botezan, cel care a studiat în gimnaziu străin și știe mai bine un-gurește decât românește, omul cu conștiința amorțită, lipsit de idealul sacru, ce împrumută forțe titanice lui Florea — cum se rostogolește în abîmb fatal. Și să zicem și noi cu Florea: „Că-i o nebunie orice instruire. Dacă civilizația ne poate da astfel de tipuri, atunci nu plătește nimic”. (L. pg. 152.)

Să nu lăsa numai decât în nume de rău schimbarea „Luceafărului”, care prin noua formă dorește a sintetiza și mai bine toate aspirațiunile și manifestările de viață ale poporului român din Ardeal.

Și numai după ce am pătruns îndeajuns măsurile de acasă, să ne lăsăm amăgiti de gustările unor oameni mai rafinați în toate, cari doresc a auzi oameni lătrând și câni vorbind, iar pe sburătorul Vlaicu scriind la gazeta (dupăcum însuș Vlaicu ne spune în articolul său din Nr. 1 al „Flăcării”).

În fine să nu înălțăm nici pe una în contul celorlalte, toate trei ziarele își au direcțiunile lor — poate la început diferite, dar într'un punct se contopesc, urmărind acelaș ideal. Nu trebuia să o facă aceasta nici cronicarul.

Pentru a dovedi măsura nedreaptă cu care s'a măsurat aci, las să urmeze numai două afirmațiuni ale d-sale.

Despre „Luceafărul” între altele scrie: „Este un lucru semnificativ, că conducătorii acestei reviste an de an urcă prețul revistei, iar în schimb dau cetitorilor o hrană din ce în ce mai modestă, o învelitoare care cade la compactare, o hârtie nepotrivită pentru lucrări de artă și din când în când câte o ilustrație mai potrivită”.

Despre „Consinzeana”: „Revista publică poezii, nuvele, romane și alte bucăți literare foarte bine selecționate. Hârtia, tiparul precum și ilustrațiunile sunt totdeauna bine îngrijite. Prețul în raport cu jertfele aduse e foarte neînsemnat numai 12 cor. la an. Apare de 3 ori pe lună”. Adaug că apare săptămânal. Sunt sigur că „Consinzeana” nu și-a arogat titlul de superioritate față de „Luceafărul”, ba nici laudele, care le merită, nu le va primi în detrimentul surorii dela Sibiu, ci va da ascultare sfatului d-lui I. Chendi, care l'a și urmat până aci.

În interesul păcii sălășluite, după care atâta am însătoșat, credem că pe viitor aceste note disonante vor fi omise, din „Rev. inv.”, conluerând cu toții pentru consolidarea opiniei noastre publice, de care avem cea mai mare trebuință.

Tr. Mager,
învățător.

— Ziarul „Românul, și, foaia populară, „Poporul Român” se află de vânzare în București la librăria „Neamul Românesc” și la Mihail Vlad proprietarul chioșcului de cărți și ziare, Calea Grivița.

Fabrica de granit, syenit
industrie de marmoră și
ciselare de peatră a lui

Iosif Nagy
Brașov, str. Fântânei Nr. 50.

primește și execută ori-și-ce fel de lucrări la clădiri, monumente mausoleuri în orice fel de stil. Luferează lucrări de marmoră pentru mobilaturi. În urma modernului aranjament de fabricație, prețuri ieftine. Din depozitul meu bogat de monumente, în care efeptuiesc vinderi în mare și în mic liferez colegilor de branșe și obiecte singuratiche, în preț de fabrică.

Ședința camerei

Declarațiile contelui Khuen-Hédervary.

— *Dela corespondentul nostru.* —

Budapesta, 3 aprilie.

Cu toate că se știa dinainte, că primul-ministru va face în ședința de azi declarații lămuritoare în chestiunea senzațională a sale audiențe de Vineri, încinta camerei a fost aproape pustie și nici galeriile nu înfățișau tabloul viului interes al publicului. În adevăr contele Khuen-Hédervary a și vorbit azi, fără să satisfacă însă așteptările. A dat răspunsuri sumare și evazive oratorilor mai de seamă ai opoziției disolidarizându-se cu ziarele, în chestiunea celebrei audiențe.

Înainte de contele Khuen au vorbit iarăși deputați din opoziție atingând aceleași coarde ca și în ședința de ieri. Cu răspunsul primului-ministru discuția asupra împrejurărilor în cari a fost reabilitat guvernul s'a terminat și camera a putut să-și ia mult așteptatele vacanțe.

Iată, în resumat, ce a spus contele Khuen:

Fată cu Francisc Kossuth a declarat că guvernul nu și-a schimbat punctul de vedere în ce privește chemarea sub arme a rezervelor. Convingerea guvernului n'a constituit o piedică pentru contrasemnarea autografului regal.

Fată cu șeful justitist Holló a declarat că nici o hotărâre luată de cameră în chestiunea votului universal nu poate fi adusă în legătură cu reformele militare.

Actul regal adresat națiunii a fost cea mai clasică dovadă despre respectul pentru constituție al monarhului. Poate nici odată în camera ungară nu s'a citit un autograf din care să transpire un sentiment constituțional atât de viu.

Detestă obstrucția care împiedică orice activitate parlamentară. E timpul suprem ca națiunea să intervie cu voința ei, și contele Khuen speră că aceasta nu va întârzia mult. Holló și contele Batthyány au vorbit despre seriozitatea reformei electorale. Aceasta numai prin un nou apel la națiune se poate face, dacă se va face. Holló a mai vorbit și despre o soluție prin o reformă provizorie a armatei. Planul acesta a fost abandonat chiar și în Viena. Admite, dimpreună cu Holló, că în vederea reformei electorale e nevoie de o nouă grupare a partidelor parlamentare. Ceice dorește în mod sincer această grupare să ne înlesnească înfăptuirea cât mai neamânată a reformelor militare și atunci poate să vie reforma electorală.

Mi-s'a reproșat, — a continuat contele Khuen-Hédervary — că în decursul crizei am urmat tratative cu ministrul de externe și cu primul ministru austriac, cu gândul să le cer un sprijin pentru salvarea cabinetului meu. Declar că cu ministrul președinte al Austriei am tratat numai referitor la convenția comercială cu Bulgaria.

În forma din urmă a crizei ministeriale, în ziarele din Viena au apărut informații de mare senzație. Declar că acele au apărut fără cunoștința și aprobarea mea. În tot decursul crizei am dat publicității numai trei comunicate scurte, incolore și în conformitate cu edevărul, comunicate cu cari eram dator opiniei publice dornice de orientare. Nu sânt de vină, dacă presa a cheltuit prea multă fantazie pervertind cuvintele mele și dându-le o semnificație neintenționată. De altfel am dat ulterior o desmințire ziarelor din Viena.

Situația a fost foarte critică și era mai comod pentru mine să nu primesc reîmputernicirea, am primit-o totuși — în interesul țării. Contele Apponyi a spus că eu în 1903 ași fi reținut mult

sub arme rezervelor. Greșește, deoarece atunci contele Ștefan Tisza era în fruntea guvernului, nu mă disolidarizez totuși cu contele Tisza, fiindcă și eu sânt de părere că obstrucția nu poate să împiedice aplicarea legilor. Repet, că era cu mult mai preferabil pentru mine să nu primesc din nou povara conducerii, după ce însă, hotărârea mea are chiar și aprobarea conților Andráy și Apponyi sânt liniștit în conștiință.

Rusia în Balcani

Nol combinații de precumpănire. Ea vrea să paralizaze România.

Încordarea care stăpânește de atâta timp Europa n'a încetat. Cu toate că se vorbește de pace, acest optimism e vădit o notă falsă și o stare de spirit de constrângere, de amăgire de sine.

De sigur, nu se poate vorbi cu ușurință despre o conflagrație generală. Sunt destule motive cari pledează împotriva unei asemenea deslănțuiri de conflicte înarmate. Dar sunt și altele cari demonstrează că se îngrămădesc complicațiuni peste complicațiuni, menite toate să menție o atmosferă încărcată și înăbușitoare.

Dacă ar putea învinge vântul alungător de nori sau dacă s'ar descărca electricitatea ucigătoare, e o chestie delicată ce nu s'ar putea rezolva numai cu considerațiuni teoretice. E mai prudent să ne oprim la fapte și ele, astăzi, sânt prevestitoare de rău.

Vina poate fi a puterilor, cari, în interesele lor așa de diverse și de contrarii, nu se pot pune nici odată de acord definitiv, dar de e sau nu a lor rămâne faptul că întotdeauna ele complică lucrurile și provoacă par'că înadins situații dificile și primejdioase.

În acest moment, strălucește printr-o asemenea atitudine provocatoare guvernul rusesc și când e vorba de Rusia, întotdeauna trebuie să fi cu ochii în patru și să te aștepti la efecte cel puțin neplăcute.

De altfel, se cuvine ca opinia publică românească să urmărească cu atenție noile înmădieri ale politicii rusești, căci se pare că imperiul moscovit nutrește niște intenții ciudate și cari, fără îndoială, ne vizează și pe noi.

Când spunem că Rusia are o atitudine provocatoare, afirmăm un adevăr evident dar care, totuși, poate avea aerul că e mai mult teoretic. Cauza e că politica rusească are, ca și vulturul imperial al Rusiei, două capete.

Nu poți ști nici odată, dar mai ales în împrejurările de față, încotro tinde ea, deși tendințele ei sânt destul de lămurite. Nu poți ști dacă direcția spre care privește e pacea sau războiul.

Ce face Rusia în acest moment? Ia inițiativa unei acțiuni colective a puterilor în favoarea păcii; — prin urmare, o acțiune generoasă și interesantă.

Dar, pe de altă parte, rechemă pe ambasadorul ei dela Constantinopol, dovedit filo-turc și partizan al ideii unei confederații balcanice, pentru a-l înlocui cu un diplomat considerat adeptul unei politici curat slave.

În același timp, ea concentrează trupe în Caucazia, la granița turcească și își pregătește flota de pe Marea Neagră, ca pentru un atac apropiat și decisiv.

Cum cadrează aceste acte de ostilitate ca demersurile ei împăciuitoare și pacifice?

Se înțelege, Rusia explică cele două laturi ale politicii sale. Concentrarea de trupe în Caucazia se rapoartă la diferendul iscat de teritoriul persan Urmia. E o măsură de pază, până ce diferendul va fi aplanat.

Pregătirile ce se fac cu flota de pe Marea Neagră nu sânt militare, ci mai mult administrative. E chestia de-a mai pune la încercare rezistența ntilajului vaselor de război, cum s'ar zice ca să nu prindă rugină.

Prin urmare, nimic alarmant și dovada o ini-

tiativa unei mediațiuni a puterilor, pentru a se isprăvi odată cu războiul.

Rechemarea ambasadorului Cearicov nici nu merită a fi discutată. Guvernul a socotit că acest personaj nu-l reprezintă pe lângă Poartă destul de eficace și a schimbat un funcționar. E aceasta caz de neliniște?

Naivitatea acestor explicații nu ne aparține; ea e a guvernului rusesc, care, de sigur, în mod voit, găsește că-i stă bine o asemenea... simplicitate candidă.

Deci, ar urma că nu există provocare din partea Rusiei. Și totuși, realitatea e cu totul contrarie.

Rusia are un interes major ca să înceteze ostilitățile, pentru că comerțul ei suferă cel mai mult din starea actuală de lucruri. Și atunci, ea face demersuri pentru pace, dar nu cerând condițiuni echitabile pentru cei doi adversari, ci făcând presiuni ca Turcia să cedeze.

Dar Turcia nu va ceda. Pentru a o sili, Rusia încurajează acțiunea navală a Italiei, pe când, pe de altă parte, amenință indirect.

Dar făcând presiuni la Constantinopol, ea scontează un profit mult mai important. Convinge că va întâmpina rezistență ea grăbește un atac al Dardanelor și își asigură pretextul de a intra cu flota sa de pe Marea Neagră în Bosfor.

Vrea să câștige întâiu Dardanelele și apoi pacea; Dardanelele pentru dânsa, pacea pentru Italia și în avantajul comerțului ei.

Toate aceste scopuri, însă, se înțelege, nu se mărturisesc și de aceea atitudinea Rusiei e enigmatică.

Astfel se înțelege chiar de puteri, cari tocmai din această cauză, stau la îndoială dacă trebuie sau nu să se asocieze propunerii sale de a face demersuri mai energice la Constantinopol pentru pace.

De altfel, pare evident că politica rusească e pe cale să sufere o schimbare, o evoluție.

Rusia pare hotărâtă să se folosească de împrejurările favorabile ale războiului italo-turc, pentru a inaugura influența moscovită în Balcani, care în timpul din urmă dispăruse aproape cu totul.

Cearicov voia o confederație a statelor din Balcani; Rusia voințe expansiunea ideii panruce în Balcani. Ideea lui Cearicov ar fi adus liniștea și buna înțelegere între naționalitățile din Macedonia; guvernul din Petersburg are nevoie tocmai ca acest focar de dezordine și anarhie să continue a arde.

Bulgaria, Serbia și Muntenegrul sânt de fapt câștigatoarele influenței rusești. Rusia nu s'ar opoia ca aceste state slave să se desvoolte liber și autonom, dar cu condiția bine știută ca să-i recunoască superioritatea în toate împrejurările și să vadă într'însa suportul lor firesc.

Când e vorba, însă de Turcia și România, guvernul rusesc ar voi să le paralizaze toate forțele vitale și, dacă nu mai mult, să le țină într-o permanentă stare de inferioritate.

Mai cu deosebire uriașă propășire a României e un motiv de neplăcere pentru imperiul moscovit. Țara asta mică devine prea mare în Balcani, ba chiar e menită să ocupe locul de frunte. Aceasta înseamnă că slavismul se lovește de un stat latin mai puternic decât dânsul și în special, că Rusia pierde tot mai mult șansele de precumpănire efectivă în peninsula.

Aceasta nu-i o stare pe care ea s'o suportă cu resemnare și vrea să producă cu orice preț o reacțiune.

În acest sens pare a se reface politica rusească: o primejdie nouă și foarte serioasă pentru România.

Deduțiunile acestea sânt rezultatul firesc al situației pe care o crează în acest moment Rusia în Europa. Ele ar fi greșite numai în cazul când n'ar fi exact revirimentul politicii rusești, dar o asemenea ipoteză e departe de adevăr, deoarece faptele arată că Rusia pregătește o lovitură la felul ei: ipocrită pentru a fi mai sigură.

Să sperăm că nu va izbuti în planul ei, căci

„Să nu vinzi scump, dar să târguești ieftin”.

Acesta este secretul succesului nostru.

Cul îi trebuie dar
mobile frumoase, ieftine
și bune

Să cerceteze pe

Székely és Réti

fabricanți de mobile

Marosvásárhely, Széchenyi tér nr. 47

Chiar în interesul lui propriu.

Alegere mare în trusouri pentru mirese.

Vânzare în rate fără ridicare de preț.

o asemenea lovitură nu numai că ar fi în defavoarea noastră, dar ar înmulți șansele atât de temei conflagrațiunii balcanice și europene.

„Adevărul”.

I. S.

Artiștii români în străinătate

Di Cambon, ambasadorul Franței la Berlin, a dat acum câteva zile o mare cină la care au fost invitați cancelarul imperiului, dl Beethman Holweg, și mai multe înalte personalități din lumea diplomatică și oficială din Berlin.

Această cină a fost urmată de o serată muzicală, în cursul căreia „strălucitul compozitor Enescu” — după expresia ziarelor germane — a cântat mai multe bucăți aplaudate cu entuziasm.

*

Ziarele din Italia fac elogii entuziaste unei opere-comice intitulată „Capriccio antico”, care a deținut cele mai mari succese în mai multe orașe importante ale Italiei.

Această operă are de autor pe d. Ivan Darcle fiu al celebrei primadone române, al d-nei Hariclea Darcle.

Criticii muzicali italieni laudă frumusețea și puritatea inspirației muzicale, plină de melodii încântătoare și grațioase, care amintesc cele mai delicioase bucăți ale muzicii secolului al XV-lea.

Pe lângă aceste amănunte luate după ziarul bucureștean „La Politique” este de adăugat, tot în legătură cu scena, și succesul strălucit pe care l-a avut la Paris piesa „Cobzarul” a d-nei Elena Văcărescu.

Toate aceste succese care înalță numele românesc în străinătate nu pot decât să ne bucure.

Adesea numai urmărind chimera omul a realizat progrese pe cari nu le caută.

*

Cunostințele se pot propaga prin cărți, credințele se propagă mai ales prin apostoli.

Gustave Le Bon.

Războiul italo-turc

Situația în Tripolitania e tot neschimbată. Turcii și arabii caută prin mici și neașteptate atacuri a îngreuna înaintarea în interiorul Tripolitaniei și ocuparea și întărirea pozițiilor strategice de către italieni.

Turcii nu dispun de forțe așa numeroase în cât să poată ataca pe italieni în pozițiile lor, ci se mărginesc numai a ataca trupele italiene trimise în recunoașteri, așa că italienii sunt siliți a folosi parte mare din forțele disponibile numai pentru acest scop și pentru a păzi și petrece detașamentele de muniții cari asemenea sunt mereu periclitare. În chipul acesta e ușor de înțeles de ce trebuie trupele italiene din Tripolitania mereu întărite și și aceea, că de ce nu

pot întreprinde o acțiune mai energică în contra turcilor și arabilor.

Flota italiană.

Constantinopol, la 2 aprilie. Flota italiană face exerciții de atac și recunoașteri pe marea Egeică. Știrile răspândite în străinătate după cari un vas de războiu italian ar fi apărut în fața insulei Mytilene, sunt desmintite în mod oficial.

Cuvernul turcesc a luat măsuri ca magaziiile de pulbere din insulele mării Egee să fie aparate de eventuale bombardări ale flotei italiene.

În Tripolitania.

Roma 2 aprilie. — Mașinele de sburată nr. I și III. cari fac parte din armamentul trupelor din Tripolitania au făcut ieri excursiuni de recunoașteri la Zanzur și Zmara în Tripolitania. Le-a succedat a spiona toate pozițiile, și fotografiind aceste poziții ocupate de inamic s'au reîntors în tabără.

*

Roma, 2 aprilie. — Agenția Stefani află, că inamicul nu se mai observă la Tripolis și la Homs. La Derna inamicul a încercat în noaptea trecută să strice apeductul, dar a fost respins de artilerie. La Tobruk de asemenea astăzi inamicul a încercat a împiedeca lucrările forțurilor noi, dar a fost respins fără mari pierderi din partea italienilor.

*

Tripolis, 2 aprilie. În noaptea trecută un detașament mai puternic de turci și arabi au deschis un foc viu contra întăriturilor dela Ainzara, însă artileria italienilor în curând i-a alungat.

Ajutor trupelor turcești.

Constantinopol, 2 aprilie. — *Telegrame sosite din Cairo anunță, că două mii egipteni cari au servit în armaia din Sudan au trecut înarmați frontiera Tripolitaniei cu scopul, ca să se împreune cu trupele arabe și să lupte în contra italienilor. Intre dânsii sunt foarte mulți ofițeri.*

*

Perim, 2 aprilie. — Vaporul englez „Wood Cook” a fost deținut de italieni în apropiere de Lohaja și dus la Massana. Cablul dintre insula Kamaran și Arabia a fost distrus de italieni.

*

Roma, 2 aprilie. Deputatul socialist Ferri, care a fost silit, — în urma atitudinii sale față de război, — să-și depună mandatul, a fost reales azi cu mare majoritate în cercul său vechi electoral.

Serbările societății „Petru Maior”.

1862—1912.

Jubileul de 50 ani

al Societății acad. „Petru Maior” din Budapesta, se va ține în 20, 21 și 22 Aprilie n. a. c. sub patronajul Excelențelor lor: Ioan Meșianu și dr. Victor Mihályi de Apșa al ilustrațiilor lor Ioan Papp, dr. Dimitrie Radu, dr. Vasile Hossu, dr. Miron. E. Cristea și al d-lor: Andrei Bârsean, Ghenadie G. Bogoieviciu, dr. Val. Branisce, dr. Sterie Ciureu, Parteniu Cosma, Vasile Damian, dr. George Dobrin, dr. Iosif Gall, Vasile Goldiș, Silviu de Herbay, dr. Vasile Lucaciu, dr. Iuliu Maniu, dr. Ludovic Méhes, Ioan Mezei, dr. Teodor Mihali, dr. Ioan Mihali, dr. I. Mihu, Ant. Mocsonyi de Foen, Virgil Onițiu, dr. Nic. Oncu, dr. Mihai Popoviciu, Vas. de Stroescu, dr. G. Szerb, dr. Nic. Șerban, Gherasim Sârbu, dr. Ioan Suciu, dr. Gavril

Tripou, Em. Ungureanu, dr. Alex. de Vaida-Voevod, dr. Nicolae Vecerde, dr. Aurel Vlad.

Pentru Societate.

Gheorghe Ștefanică,
secretar.

Victor Groza,
președinte.

Prețul de intrare: a) la serata dansantă: de familie 15 cor., de persoană 6 cor. b) la concert: șirul 1—3 cor., 15 șirul 4—8 cor. 8, șirul 9—11 cor. 6, dela șirul 12 coroane 4. Bilet de intrare 5 coroane.

Program general:

Sâmbătă (20 aprilie n.):

La orele 8 seara: *Seara de cunoștință.*

Duminică (21 aprilie n.):

La orele 9 a. m. *Serviciu divin și parastas* pentru patronul Societății Petru Maior, Alexandru Mocsonyi de Foen, Alexandru Roman, Iosif Vulcan, Ion Cav. de Pușcariu, Emanuil Gozdu, Alma Dunca de Schiau și pentru toți ceilalți membrii binefăcători și emeritați decedați ai Societății. Serviciul divin va fi celebrat de Ilustritățile lor Episcopii Ioan I. Papp și dr. Miron E. Cristea.

La orele 11½ a. m. *Ședința festivă*, cu conferința d-lui dr. Iosif Popoviciu, prof. univ. în Budapesta.

La orele 2½ p. m. *Banchet.*

Seara la orele 8: „Concert” cu binevoitorul concurs al doamnei Valeria de Herbay n. Papp, al d-searei Anicuța Voilcanu, al d-lor: Ionel Crișan, Ștefan Mărcuș și Ionel Rădulescu și ai corului societății sub conducerea d-lui Ion Fira. Imnul jubilar: „Un fulnic glas”, de Andrei Bârseanu, va fi condus de compozitorul d. Ionel Hârșia.

Luni (22 aprilie n.):

La orele 10: *Ședința* foștilor membri ai Societății sub prezidiul d-lui Parteniu Cosma.

Seara la orele 9: „Serată dansantă”, sub patronajul doamnelor: Elena Bârsean, Maria Baiulescu, Vioara Ciordaș, Maria Cosma (Sibiin); Lucia Cosma, Maria Cosma, (Șimleu); Maria Dima, Elena Dobrin, Elena Goldiș, Valeria de Herbay, Ilca Hornoi, Elena Hossu-Longin, Aurelia Marghita, Ecaterina Mezei, Elena Méhes, Eleftera Mihali, Margareta Meșter, Elena de Mocsonyi, Tereza de Mocsonyi, Ana Olariu, Vet. Onițiu, Aurelia Petran, Silvia Popu, Eugenia C. Pop, Elena Popoviciu (Brașov); Elena Popoviciu (Lugoj); Maria Șerban, Aloisia Sida, Eufemia Ștefanică, Elena de Vaida-Voevod, Anuța Vlad, Aurelia Vulcan.

Președintele seratei dansate: dl dr. Gheorghe Bilașco.

În pauză se va juca „Călușorul și Bătuta”, vâtav Miron Crețu.

Aranjatori externi:

Dr. Cornel Albu, dr. Ștefan Albu, dr. Sever Andru, dr. Aurel Annica, dr. Ioan Baci, dr. Coriolan Baltă, dr. Ștefan Banff, dr. Barbul, dr. Victor Bârlea, dr. G. Bejan, dr. Ant. Bogdan, dr. Al. Bogdan, dr. Iosif Boca, dr. Alexandru Bojinca, dr. dr. Nic. Bolcaș, dr. Dum. Borca, dr. L. Borcia, prof. Al. Borza, dr. Caius Brediceanu, dr. Nic. Butean, dr. Dim. Cazac, dr. August. Ciavici, dr. Ioachim Ciurea, Ionel de Colbazi c. adv., farm. G. Cutean, dr. Ioan Comșa, dr. G. Crăciun, dr. G. Crișan, dr. Ioan Ciurea, dr. Liviu Fan, dr. Sever Dan, dr. I. Ceboșan, dr. Alex. Dobrescu, dr. Aurel Dobrescu, dr. Nicole Drăgan, dr. Alexandru Pragomir, prof. Sabin Evotian, V. Filipeiuc c. adv., dr. R. Furdui, dr. I. Gându, dr. M. Gilezan, dr. Laurian German, dr. Ion Giurgiu, ing. L. Giurgiu, dr. Ilie Gligu, dr. Ilie Groșan, dr. Petru Groza, dr. Cornel Glava, dr. I. Harșa, dr. Iuliu Hațegan, dr. Petru Hetco, dr. Cornel Iancu, dr. Adam Iancu, dr. Teodor Ilieșiu, Iuliu Ionescu c. adv., dr. Aurel Iuga, dr. Ga-

GONDA

Stabiliment de vestminte

TIMIȘOARA-CETATE, STRADA HUNYADI nr. 7.

Cea mai mare casă de tot felul de vestminte pentru bărbați, copii și fetițe.

Secție pentru comande după măsură. Pânuri originale engleze.

Prețuri ieftine.

Telefon 451.

vril Iuga, dr. Nic. Iftu, dr. I. Jantea, dr. I. Jianu, I. Givulescu, c. adv. dr. C. Jurca, dr. Vasile Kindiș, V. Lucaci, c. adv. Dr. Brutus Macaveiu, dr. Nițu Maior, dr. Cassiu Maniu, cand. de adv. V. Manu, dr. Emil Manu, dr. I. Mezin, dr. V. Mercea, dr. S. Marta, dr. Iustin Marșien, dr. Dim. Morariu, dr. Const. Moga, dr. N. Morariu, dr. Gh. Negoescu, prof. Nic. Negruț, dr. Pomp. Nistor, dr. Aurel Nyilyvan, dr. Const. Nedelcu, dr. Sev. de Orbonaș, farm. Cor. Omescu, dr. Ioan Osian, dr. Enea Papiu, dr. Oct. Pavelea, dr. Const. Pavel, dr. Silviu Păscuțiu, locotenent Mircea Păscuțiu, dr. Eugen Piso, dr. Cornel Pop, dr. Leonida Pop, dr. Dumitru Popa, dr. Ionel Pop, dr. Romul Pop, dr. Adrian Popescu, dr. Teodor Popescu, dr. Iuliu Pordea, ingin. Cor. Popoviciu, T. Popoviciu, cand. adv., dr. Teodor Roxin, dr. Cornel Rusu, dr. Faust Selăgian, dr. Eugen Șelariu, dr. Valeriu Seni, dr. Ioan Selejan, dr. Ioan Sferle, P. Stefanică, cand. adv., dr. I. Stoina, dr. Valeriu Suci, Ingin. Staițiu, dr. Ștefan Tămășdan, dr. Const. Titieni, dr. Ioan Turcu, Emil Veliciu, cand. adv., dr. I. Vescan, dr. Iuliu Vicaș, dr. Ioan Voștinar, dr. Romul Beca, dr. Valeriu Comșa, dr. Zah. Maniu, dr. Petru Titieni.

Aranjatori interni membrii comitetului și toți membrii actuali ai societății.

Seara de cunoștință, ședințele, banchetul, concertul și Serata dansantă se vor ține în sala dela „Pester Lloyd” (Măria Valeria-utca 12, pe malul Dunării).

Onorații oaspeți, cari vor să se informeze cu privire la încadrare, participarea la banchet, sau în ori-ce altă chestie privitoare la festivitățile jubilară, se vor adresa Societății (IX., Mátyás-utca II etajul II. 21) unde un comitet special, constituit sub președinția dlui Ioan Sturdza, servește cu toate informațiunile.

INFORMAȚIUNI

Arad, 3 Aprilie n. 1912.

Mersul vremii

Buletinul institutului meteorologic anunță vreme schimbăcioasă, cu slăbirea vântului, frig.

Prognostic telegrafic: Vreme schimbăcioasă, vânt; frig.

Temperatura la amiazi a fost de 1°8C.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 klgr.)

Grâu pe aprilie	Cor.	11'37
„ „ maiu	„	11'41
„ „ octomvrie	„	10'80
Secară pe aprilie	„	8'81
„ „ octomvrie	„	8'87
Cucuruz pe maiu	„	8'73
Cucuruz pe iulie	„	8'77
Ovăs pe aprilie	„	9'39
„ „ octomvrie	„	8'61

Regele României la Roma și la Corfu? „Le Matin” publică următoarea telegramă din Berlin, dela corespondentul său particular:

„Ziarele anunță că regii Bulgariei și României se vor duce în curând la Corfu, unde vor avea o întrevedere cu împăratul Wilhelm al II-lea.

„Interesul acestei duble vizite crește prin faptul că regele Ferdinand al Bulgariei se va duce mai întâiu la Viena, iar regele României la Roma”.

Un dar al I. P. S. Sale mitropolitului Mețianu. Înalt preasfințitul mitropolit Ioan Mețianu fiind ales membru onorar al societății meseriașilor din Blaj, a învrednicit societatea cu un răspuns autograf ținut în terminii cei mai părințești, iar pentru sprijinirea societății în nizuințele sale a trimis un frumos ajutor de 100 cor.

Comitetul societății pentru aceasta deosebită atențiune își ține de plăcută îndatorire a aduce marelui arhieru cele mai călduroase mulțumite. Prof. G. Precup, prezident.

Convocare. Pe baza § 14 al statutului, membrii „Reuniunii femeilor române din Arad și provincie” sunt invitați să binevoiască a lua parte la *adunarea generală extraordinară*, care se va ține joi în 11 aprilie n. 1912, ora 5 d. a. în localitatea Asociațiunii arădane (în curtea bisericii).

Obiectele:

1. Aprobarea socoților și absolvirea comitetului vechiu.
2. Aprobarea acordului făcut între reuniune și ven. consistor cu privire la zidirea școlii de fete.
3. Preliminarul pentru anul 1912.
4. Exmiterea unui delegat către ven. consistor în chestia zidirii școlii de fete.
5. Luarea la cunoștință a ajutorului dat d-șoarei H. Bogdan.
6. Inscrierea membrilor noi.
7. Propuneri și interpelări.

Arad, din ședința comitetului ținută la 2 aprilie 1912. — *Sofia Beleş*, prezidentă. *Nicolae Mihulin*, secretar.

În interesul adevărului. Sub titlul acesta dl Ioan Borteg, conferențiarul dela serata de Duminică a muncitorilor români dela Arad, ne trimite un răspuns privitor la darea de seamă publicată în ziarul nostru despre aceea serată. Răspunsul fiind într-un ton inadmisibil pentru oameni care nu au în vedere decât numai adevărul, nu-l putem publica în întregime. Vom cita însă obiectele care le face d. Borteg, ca să nu creadă că fugim de adevăr.

„Tovărășul” Borteg se supără că am vorbit de întrunirile lor ca de unele care au contribuit la scoaterea lucrătorilor de sub influența maghiarizării și spune că n'au avut în vedere cultivarea indivizilor în simț național.

Nici noi n'am spus așa ceva. Naționalismul se face în anumite împrejurări fără să vrei ca tot ce este bazat pe natura lucrurilor.

De asemenea d. Borteg afirmă că, în darea noastră de seamă, noi ne-am mira cum „muncitorii conștienți în ciuda frazelor umanitare” vorbesc o limbă destul de corectă.

Expresia cu frazele umanitare e întrebuintată în altă parte a articolului, acolo unde e vorba de manifestarea de suflet românesc și nu acolo unde e vorba de limbajul muncitorilor. Autorul dării de seamă a constatat pur și simplu faptul acesta îmbucurător și a voit să-l comunice cetitorilor ziarului.

Restul scrisorii cuprinde câteva declarații asupra credințelor muncitorilor și a faptului că ei sunt liberi-cugetători declarații care nu ne privesc.

București-Iași în Aeroplan. Citim în ziarul din țară: În cursul acestei săptămâni d. locotenent Capșa unul dintre cei mai buni aviatori militari și profesor la școala de aviație, va face cursa București-Iași în aeroplan.

În ziua când timpul va fi favorabil zborului, d. locotenent Capșa va pleca dela aerodromul din Chitila, la orele 2 jumătate d. a. și va sosi la Iași

între orele 6 și 7 seara, adică în aproximativ 4 ore.

D-sa speră să facă această călătorie fără nici o etapă, iar în caz când benzina din rezervor nu-i va fi suficientă pentru întreg parcursul va face o singură etapă de aprovizionare la Focșani.

Descinderea la Iași va avea loc pe platoul dela Copou.

Aeroplanul cu care d. Capșa va face zborul este un monoplan tip „Blériot” cu motor „Gnome” 50 Hp.

Dela Iași d-sa se va reîntoarce în Capitala tot în aeroplan, stabilind astfel nu numai primul record la noi în țară de distanță, dar realizând și unul din cele mai frumoase sboruri internaționale. Căci, după cum se știe sborul cel mai lung între două orașe a fost dela Paris la Londra, adică pe o distanță cu 300 kilometri mai mare decât aceia dela București-Iași.

Cu două zile înainte de efectuarea zborului, prițul George Bibescu, al cărui elev este d. locot. Capșa, se va duce la Iași pentru a lua măsurile necesare.

Călătoria monarhului. Știri sosite din Viena spun, că monarhul din cauza timpului neprimicios sănătății sale un va merge de serbătorile sf. Pașii la Wallsee. Pe la jumătatea a doua a lunii aprilie monarhul probabil va veni la Gödöllö unde va petrece până în luna mai.

În chestie personală. La *Poșta Redacției* „Luceafărului”. Un prietin mă întreabă, că ce am scris acestei reviste, de-mi răspund în felul lor domnii de-acolo în *Poșta Redacției*. Caut și găsesc următoarea notiță:

„I. Corbu. Ai face mai cuminte, dacă ți-ai vedea în tăcere de meseria d-tale de șolomonar și dacă te-ai lăsa de meseria ingrată de a impacienta lumea cu scrisul d-tale de țintar plicticos.”

Țin să constat, că n'am scris absolut nimic redacției „Luceafărului”, cum ar putea să creadă și alții, cetind acele șire în P. R.

Restul nu mă interesează. Pentru adversarii cari părăsesc terenul discuției, pentru a se da la „urtele certe personale, pe cari întotdeauna le-au desaprobat” — nu mai poți avea decât condolență. Astfel de momente de slăbiciune îți dau cele mai bune arme. N'am făcut alta nici până acum, decât că m'am folosit de propriile arme ale contrarului și mă voi folosi și pe viitor, dacă interesele publice o vor cere — chiar cu risicul de a deveni „plicticos” pentru cei, pe cari îi privește. Fiind aici vorba numai de persoana mea, n'am să fac uz de ele.

Ca să nu rămân însă dator cu sfatul și bună voința, aș zice și eu autorului notiței: „Ai face mai cuminte, dacă ți-ai vedea în tăcere de meseria” pentru care capeti leafă dela lumea pe care ți-ai luat meseria ingrată de a o impacienta... etc” Vorba cuminte „cine zice, lui își zice” se adevărește și aici.

Sau doară și această notiță „exprimă vederile întregului comitet de redacție?” — *I. Corbu*.

În sbor din Londra la Paris. Din Paris se anunță: aviatorul *Homel*, care a plecat cu *Miss Davis* din Londra la orele nouă și jumătate cu o mașină de sborat, a sosit azi seară la orele șase la Issy les Moulins, unde au aterizat. În drumul dela Londra până la Paris numai în două locuri au fost siliți să aterizeze.

Revoluționari armeni. După o dezbateră de 2 luni de zile senatul a adus sentința în procesul celor 146 armeni acuzați. Din cei 146 de acuzați 4 au fost condamnați la câte șase ani muncă silnică, 26 la exilare, 21 la câte doi ani temniță de cetate, iar unul la 3 ani temniță. Nouăzeci și unul dintre acuzați au fost achitați.

Mulțumită publică. În duminica Floriilor parohianul Isidor Dalea a dăruit sf. biserică cu „*Mormântul Domnului*”, un lucru foarte frumos destinat de-a fi spre podoba bisericii. Darul pre-dat sf. biserici pentru noi e de mare valoare, căci e făcut cu multă pricepere, grijă și osteneală de

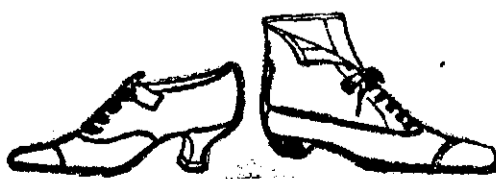
:- Cine vooeste :-
să cumpere
încălțăminte
fabricate în țară într'adevăr
fine, comode, elegante și du-
rabile acela să cumpere cu
încredere la

IOAN VUIA

Sătmar — Szatmár,

- - Deák-tér - -

În casa lui Keresztes András.



care ține în magazinul său de ghețe bogat
asortat numai ghețe și ciobote pregătite în țară
din piele înă veritabilă cu prețuri foarte mo-
derate, fabricate imitate nu are și marfele sale în
privința execuțiunei drăgălașe sunt neîntrecute.

La dorință să pregătesc tot felul de
ghete și ciobote după măsură. ==

lele proprii a-lu fiului comunei noastre. În nule parochienilor mei exprim dăruitorului și pe aceasta profunde mulțumiri. Totvărădia la 20 martie (2 aprilie) 1912. Cu stimă: *Ioachim Turcu*

Greva din Anglia. Greva din Anglia e pe cale a să se termine. În decursul zilei de ieri mai bine de 40.000 de muncitori au reluat lucrul. La votarea ultimă a muncitorilor 98.639 lucrători au votat pentru reluarea, iar 10.183 contra. În Walesul de sud, unde a fost mai intensă lupta dintre minierii și proprietarii de mine cu 10.000 roturi contra 20.000 au votat pentru reluarea lucrului. Comisiunea centrală a grevei după o desbatere de două zile a recomandat muncitorilor reluarea lucrului pe condițiile stipulate între comisiune și proprietarii minierilor.

E posibil că încă în decursul săptămânei acesteia să se înceapă lucrul în toate minele.

Măne vor fi mai multe intrării muncitorești în care se va aduce la cunoștința muncitorilor rezultatul desbatuturilor.

Necrolog. Primim următorul anunț funebru: *Memoria cu inima înfrântă de durere aducem la cunoștința tuturor rudeniilor și cunoscuților, că răbitul și neuitatul nostru fiu, frate și consăngeni* **Stanciu Stanciu**, contabil la agentura din Simiclaușul-mare a institutului de credit și economii „Albina”. A decedat în 18/31 martie 1912 dimineața la 8 ore în etate de 23 ani, după lungi și grele suferințe. Inmormântarea decedatului în Domnul se va face în 20 martie (2 aprilie) 1912 d. a. la ora 11 în cimiterul gr. or. român din loc. Să-i fie memoria în veci și ușoară odihna! Simiclaușul-mare la 18/31 martie 1912. *Georgiu Stanciu și soția* **Alca Bunei** părinți, *Vasilu Stanciu* frate, *Elisaveta Bunei* nasc. *Stanciu* mătușă, *Laudan Bunei* unchiu *Alca Nedelcu* nasc. *Bunei*, *Ecatarina Suciu* nasc. *Bunei* mătușe, *Vasilu Nedelcu*, *Pavel Suciu*.

Câte teatre au capitalele Europei. Dintre capitalele Europei, orașul Stockholm este acela care în proporție cu numărul populației are cele mai multe teatre. El posedă nu mai puțin de 13 teatre ale muzei pe lângă o populație de 350.000 locuitori. Orașul Christiania are numai 2 teatre având o populație de 175.000 locuitori, Copenhaga are pentru 425.000 de suflete numai 8 teatre, Viena a cărei locuitori numără peste 2 milioane are 14 teatre, Berlinul 3 milioane și jumătate de suflete are 31. Parisul, care nu are cu mult mai mulți locuitori decât Berlinul are 30.

Expediția rusească la polul nord. Sub conducerea unui savant rus, a geografului Sedow, se pregătește în Rusia o expediție la polul nord. Guvernul va cere dumei 50 mii ruble pentru acest scop științific.

Memoriile d-nei Steinheil. Din Londra se anunță, că la 18 mai vor apărea memoriile d-nei Steinheil.

În aceste memorii eroina celebrului proces al

asasinării lui Steinheil, va înzista asupra relațiilor ei cu Felix Faure, arătând cum acesta i-a dăruit un colan de perle în valoare de o jumătate de milion.

D-na Steinheil afirmă că va dovedi toate afirmațiile sale cu documente, între altele cu memoriile lui Felix Faure, încredințate ei de însuși Faure.

Atentate cu dinamită în Macedonia. Din Ueskub se anunță că, lângă un pod de localitate, s'a găsit 19 cartușe de dinamită. Alături de ele se afla pașaportul bulgarului Petkow și o cartă de vizită a lui Dobrovnic, secretarul regelui.

Apărarea copiilor sănătoși contra tuberculozel. Într-o ședință a comitetului executiv al sanatorului „Arhiducele Iosif” din Budapesta, profesorul A. Korányi a propus, ca în întreaga țară, pe sate și la orașe, să fie ridicate case pe seama copiilor sănătoși, a căror casă părintească e infectată prin tuberculoză. Copiii să petreacă în casele smintite până ce casele părintești nu vor fi desinfectate. Cea dintâi casă de acest fel o va ridica-o însuși sanatorul în orașul Hatvan.

Facultate de pedagogie. La Bruxelles, cunoscuta autoare a multor studii de pedagogie și psihologie, dr. I. Ioteyko, a luat inițiativa fundării unei facultăți internaționale de pedagogie, în care după un studiu de trei ani se pot obține diplomele de licențiat și doctor în științele pedagogice. Inscripția costă pe an 250 lei. Această facultate va dispune de patru laboratoare: 1) pedagogie; 2) psihologie experimentală; 3) fiziologie și antropometrie; 4) chimie.

Cele mai mari orașe din lume sunt următoarele: Londra cu 7,252.963 locuitori, New-York 4,766.883, Paris 2,763.393, Tokio 2,186.079, Chicago 2,185.283, Viena 2,085.888, Berlin 2,070.695, Petersburg 1,678.000, Philadelphia 1,549.008 și Moscova cu 1,359.254 locuitori.

Leac pentru cei ce au frig la picioare. Bernard Shaw celebrul scriitor englez, a fost în tinerețe amplitat într-o administrație.

În acelaș birou cu d-sa era un vechiu militar care se plângea în continuu că-i e frig la picioare iarna.

Într-o zi Shaw, care voia să-i joace o farsă îi spuse:

— Cunoșc un leac pentru suferința ta dar îți se cere să fi brav ca să-l aplici.

— Sunt foarte brav, răspunde omul.

— Ei bine toate diminețile să-ți bagi picioarele într-o baie de apă înghețată.

— D-le Shaw, mi-ai făcut cel mai însemnat serviciu. Am aplicat remediul tău și nu mai am deloc frig la picioare.

Shaw uitase cu totul această întâmplare când după o lună respectivul coleg de biurou veni la el și-i scutura zdravăn mâna spunându-i.

Astfel printr-o giunmă a lui Shaw s'a descoperit un excelent tratament medical. Acela care a beneficiat de această descoperire a făcut cu ea un zgomot atât de mare încât adepții apei înghețate astăzi în Anglia se numără cu miile.

x Seminarul juridic Dr. Geréb, Cluj, Str. Farkas (lângă edificiul cel vechiu al teatrului). Pregătește pe lângă onorar mic, pentru examenele de drept, de stat, riguroase, de drept de stat, examene de avocat și de magistrat. În 3 luni se câștigă licența de doctorat. Fiind în pragul proiectelor de reformă a învățământului juridic, e dorit ca toți cei interesați să se adreseze spre binele lor la acest seminar, care înlesnește mult cariera advocațională.

CURIOSITĂȚI

Mâncători de lucruri crude.

La Chicago s'a înființat o societate, ai cărei membri și-au luat angajamentul de a nu mânca decât alimente crude.

Iată câteva fragmente din discursul președintelui:

„Niciodată un ștejar nu a putut ieși dintr-o ghindă arsă; grâul copt nu va încolți niciodată dacă-l vei sămăna; castanele fripte nu au produs niciodată castani etc. Tot ce dă viață e distrus de foc.

„Avem ferma convingere, că omul ar trăi cu mult mai mult dacă nu s'ar hrăni decât cu lucruri crude.

„Toate flagelele care bântue viața omenească ar dispărea de pe pământ. Cât pentru copii, dacă ar fi crescuți cu lucruri crude, ar deveni nește gi-ganți la fizic și moral.

Decanul de varstă armatei daneze.

Cel mai în vârstă danez este meșterul Pedersen, lucrător la pensie al șantierului naval al amiralității și care este pe cale să-și implinească a o sută opta aniversare a nașterii. Centenarul continuă să se bucure de o admirabilă vigoare fizică și se bucură de toate facultățile mintale; abia de câțiva ani poartă ochelari spre a-și ceti ziarul favorit. Când a terminat o serminat o sută de ani regele Christian i-a făcut vizită în persoană și dimpreună cu felicitările sale i-a adus și un frumos cadou de mare preț. De atunci la curte a rămas tradiție, că în fiecare an la ziua anului nou, merge un demnitar al curții cu un dar dela palat pentru bătrânul Pedersen. Exprimându-și de mai multe ori dorința de a fi numit sublocotenent de rezervă — mai mult pentru vanitatea de a purta o uniformă militară — regele Frederic i-a satisfăcut această dorință.

Astfel Pedersen a ajuns decan al armatei daneze.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMÂN)

Trad. de Senior

(66)

— Urmare —

După câteva clipe se auzi în tindă un om călind, care lucra în toată regula, și lovia în potolul cu piciorul, ca un mocofan, care își trage cizmele; apoi ușa se deschise, și intră în odaie un biet băiețandru ca de vre-e treisprezece ani, târând cu o greutate nesfârșită o păreche de cisme de o remarcabilă soliditate, dar în cari picioarele băiatului jucau ca un pisalog în pua spițerului. E bine să spunem în treacăt pentru ce Proșka se prezenta încălțat atât de caraghios: asta fiindcă domnul de Pușkin, pentru folosința tuturor oamenilor pe cari îi întreținea în serviciul său, nu avea decât o pereche de cisme, trebuiau să se găsească întodeauna în tinda casei boeresti.

Astfel acela ori aceea dintre servitori cari erau chemați în casă, alergau desculți, sărind prin curte spre a evita ascuțiturile de cremene ori băltoacele, apoi, pătrunzând în tindă, repede se încălțau și apăreau în fața stăpânului.

De îndată ce ieșiau din cameră, ei se desculțau într-un colț al tinzii și se întorcea cu piciorul lui ușor acolo de unde venise ori aiurea.

Dacă spre sfârșitul toamnei, la epoca întâielor înghețuri, întodeauna cele mai sensibile pentru ființele slab înarmate în potrivea intemperțiilor, cineva ar fi privit din fereastră în curtea aceasta, ar fi văzut toată servitorimea locală făcând, la anumite momente sărituri de un gen nou și interesante până și pentru anatorii de baletele cele mai diletanti ale celor trei capitale ale noastre.

„Poftim, domnule, privește-mi la râțul ăsta! — zise Pușkin către eroul nostru, arătându-i cu degetul chipul mototolit al lui Proșka, asta-i nerod ca un tatar: poștește de-i lasă ceva la ghiara lui, că și-o șterge într-o clipă. Pentru care treabă mi-ai venit aici, dobitocule? Haide, spune. (Aici, gazda lui Cicikof observă o vreme de tăcere, la care Proșka răspunde de asemenea cu o modestă tăcere). Pune apă în ceainic și cărbuni în foc; du-te și-l aprinde suflând, colo afară, în mijlocul curții, și ai să mi-l aduci aici, pe masa asta. Ascultă! ia cheia asta, dă-o Mavrei, spne-i să meargă la dulap: va găsi acolo o rămășiță uscată ne kulici, pe care l-a adus Alexandra Steponovna.

Le vom mânca cu ceai, he! he! he! Ascultă! dar unde te duci, zăpăcitul? ce, nu mai iești în tr'ale tale, negliobule? Ascultă: bucată e cam mucedă deasupra; Mavra trebuie să o curețe cu un cuțit... dar să nu arunce curățitura aceasta, ci să o ducă la cotețul găinilor. Cât despre tine, să-ți bagi mințile în cap! Să nu te atingi cumva, frățioare, de dulap; altminteri știi tu ce te așteaptă! E acolo și o bucată de urdă proaspătă, dacă îți poștește inima. Tu ai, sunt sigur, de pe acuma o poftă excelentă,

urda și-o va ascuți încă ai să vezi. Încearcă nu-mai, încearcă și te atinge de dulap; eu în vremea aceasta, te voi urmări pe fereastra aceasta, haide, haide! Asta-i un ștrengar, domnule, în care nu te poți încrede de fel” — adăoga el adresându-se către Cicikof, în vreme ce Proșka ieșea din odaie și din cismele boerului.

Pușkin, intrând, în urma acestor cuvinte, iară în bănuială, prinse numai decât să privească la Cicikof cu niște ochi bănuitori. Aceste semne ale unei liberalități atât de neobișnuite începură a-i părea cu tot dinadinsul de necrezut, și își zise în sine: „Dracu” știe ce-i ce-i cu omu' ăsta! Poate că-i pur și simplu un fanfaron ca toți fluturatecii ăștia din regimente, el vine aici să îngrămădească minciună peste minciună pentru singura plăcere de a flecări și a se îndopa cu ceaiu, și apoi urmași decât va pleca vesel că m'a tras pe sfoară”.

Și, ca precauție și ca să îl pună puțin la încercare, îi zise că n'ar fi rău să întocmească act de cesiune cât mai curând posibil, că omul nu-i sigur niciodată de ziua viitoare; că astăzi ești și mâne...

Cicikof se arătă gata să întocmească și să iscălească actul numai decât; îi trebuia numai o listă exactă de toți indivizii.

Limbajul acesta liniști pe Pușkin. Acum se puse în mișcare parecă spre a face ceva galant; în sfârșit, luând cheile, el se apropie de un dulăpior, îl deschise, răscoli multă vreme între pahare, cești, sticlețe și sticle, zicând:

ECONOMIE

Convențiunea de comerț dintre România și Austro-Ungaria

— Continuare. —

Art. II. a. — Taxele interioare, percepute pe socoteala statului, comunelor sau corporațiilor, la cari sunt sau vor fi impuse producțiunea, fabricațiunea sau consumațiunea unui articol într'una din părțile contractante, nu vor apăsa sub nici un mottv, produsele celeilalte părți într'un mod mai greu sau mai supărător decât produsele indigene de acelaș fel.

Art. III. — Părțile contractante se îndatorează a nu împiedeca în nici un fel comerțul reciproc prin opriri la import, la export sau la transit.

Excepțiuni la această regulă, întru cât ele vor fi aplicabile tuturor țărilor, sau țărilor, cari se găsească în condițiuni identice, nu se vor putea face decât în cazurile următoare:

a) pentru mărfurile cari sunt sau cari vor fi obiectul unui monopol de stat;

b) pentru motive de siguranță publică;

c) pentru motive de poliție sanitară și veterinară, în special pentru a împiedeca fie întinderea epizootiilor, fie distrugerea plantelor, mai cu osebire de cătră insectele și parazitale vătămătoare;

d) în împrejurări excepționale în ceeace privește proviziunile de război.

Art. IV. — Negustorii, fabricanții și alți industriași cari vor proba prin prezintarea unei cărți de legitimațiune industrială liberată de autoritățile țării lor, că în statul în care își au domiciliul, sunt autorizați să exercite comerțul sau industria lor și că plătesc taxele și impozitele legale, vor avea dreptul, personal sau prin călători în serviciul lor, a face cumpărări pe teritoriul celeilalte părți contractante, dela negustorii sau în localuri de vânzări publice, sau dela persoanele cari produc aceste mărfuri. Vor mai putea primi și comenzi, chiar pe mostre, dela negustorii sau alte persoane în a căror exploatare industrială găsească întrebuințare mărfurile de felul oferit. Nici într'un caz nici în aitul, ei nu vor putea fi constrânși a plăti pentru aceasta o taxă specială.

Industriași (călătorii de comerț), prevăzuți cu o carte de legitimațiune industrială, au dreptul a avea cu dânșii mostre, dar nu mărfuri...

Cărțile de legitimațiune industrială urmează a fi liberate conform modelului alăturat.

Părțile contractante își vor face reciproc cunoscute cari sunt autoritățile competente pentru a libera cărțile de legitimațiune industrială și ce prescripțiuni se vor observa de către ti-

tularii acestor cărți pentru exercitarea profesiunii lor.

Dispozițiunile de mai sus nu sunt aplicabile industriilor ambulante, nici colportagiului și căutării de comande pe la persoane neexercitând nici comerț nici industrie.

În ceeace privește formalitățile la cari sunt sau vor fi supuși călătorii de comerț pe teritoriile Părților contractante, României în Monarhia Austro-Ungară și Austriacii în România, se vor bucura de tratamentul națiunii celei mai favorizate.

Art. V. — Obiectele ce ar urma să fie impuse cu taxe de intrare, ce servă ca mostre și sunt importate în România de către fabricanți, negustorii sau călătorii de comerț austriaci sau Unguri și în Monarhia Austro-Ungară de către fabricanții, negustorii sau călătorii de comerț români, vor fi, de o parte și de alta, admise timporar cu scutire de taxă prin îndeplinirea formalităților vamale necesare pentru a asigura reexportațiunea sau reintegrarea lor în întreprindere. Aceste formalități se vor îndeplini conform legilor sau regulamentelor cari sunt sau vor fi edictate în țările respective.

Art. VI. — Supușii fiecăreia din Părțile contractante vor fi scutiți, pe teritoriile celeilalte, de orice serviciu militar, atât în armata regulată și marină cât și în miliție și în garda civică.

Ei nu vor fi supuși, în timp de pace și în timp de război, decât la prestațiunile și rechizițiunile impuse naționalilor și vor avea drept în mod reciproc, la despăgubirile stabilite în folosul naționalilor prin legile în ființă în țările lor respective.

Ei vor fi, de asemenea, scutiți de orice funcțiune oficială obligatorie fie judiciară, administrativă sau municipală afara de aceea a tutelei.

Art. VI. a. — Dacă între Părțile contractante s'ar ivi o neînțelegere asupra interpretării sau aplicării tarifelor cuprinse în anexele A și B ale prezentei Convențiuni adiționale, precum și asupra aplicării în fapt a clauzei națiunii celei mai favorizate cu privire la executarea celorlalte tarife convenționale în ființă, litigiul, în cazul când una din Părțile contractante cere, va fi regulat pe cale de arbitraj.

Pentru fiecare litigiu, tribunalul arbitral va fi înființat în felul următor: fiecare din Părțile contractante va numi ca arbitri, dintre supușii săi, două persoane competente și dânsele se vor înțelege asupra alegerii unui supra-arbitru, supus al unui Stat mic. Părțile contractante își rezervează de a desemna mai dinainte, și pentru o perioadă ce se va determina, persoana care va îndeplini, în caz de litigiu, funcțiunea de supra-arbitru.

În asemenea caz și sub rezerva unei înțelegeri speciale în acest scop, Părțile contractante vor supune de asemenea la arbitraj înțelegerile cari ar putea să se ivească între ele cu privire la interpretarea și la aplicarea clauzelor din Convențiunea de față, altele decât acele prevăzute la alineatul întâiu.

În ceeace privește procedura arbitrajului în cazurile prevăzute la alineatele 1 și 2 din prezentul articol, Părțile contractante s'au învoit asupra următoarelor:

La cel dintâi caz de arbitraj, tribunalul arbitral se va ține pe teritoriile părții contractante părte; în al doilea caz, în teritoriile celeilalte părți și așa mai departe, alternativ pe teritoriile fiecăreia din părțile contractante. Aici din părți pe teritoriile căreia se va ține tribunalul, va desemna locul ședințelor, ea va avea sarcina să procure localurile, împiegatii de birou și personalul trebuincios pentru funcțiunea tribunalului.

Tribunalul va fi prezidat de către supra-arbitru. Deciziunile vor fi luate cu majoritate de voturi.

Părțile contractante se vor înțelege, sau în fiecare caz de arbitraj, sau pentru toate cazurile, asupra procedurii pe care tribunalul va trebui s'o urmeze.

În lipsă de asemenea înțelegere, procedura va fi regulată de tribunalul însuș. Procedura va putea să se facă în scris, dacă nici una din părți nu ridică obiecțiuni.

Pentru transmiterea citațiunilor de întâișare înaintea tribunalului arbitral și pentru comisiunile rogatorii venite dela acesta din urmă, autoritățile fiecăreia din părțile contractante vor da, în urma cererii tribunalului arbitral, adresați guvernului competent, asistența lor în acelaș fel cum o dau când este vorba de cereri ale tribunalelor civile din țară.

(Va urma).

Avr. Todiu.

Bibliografie

—x—

A apărut: *J. Vidu, Pui de lei*, cor de vorbă mixte. Prețul 2 cor. Să poată procura dela editura din Lugoj.

POȘTA REDACȚIEI

I. G. Vă rugăm să ne comunicați numele și adresa dvoastră.

Dni Urs. Vă rugăm să ne scrieți mai liber despre cazul semnalat. Cine este respectivul, în ce număr al ziarului a scris, ce a scris, și de ce mobile este condus. Toate acestea cât mai amănunțit.

Redactor responsabil: *Atanastu Hălmăgian.*

„Poftim! ai să vezi că n'o găsească; cu toate că era o sticlută ca toate cestelalte; aveam aici niște țuică... mi-au șters-o... oh, servitorii, servitorii!... toți sunt hoți, toți sunt tâlhari!... Ah! n'o fi asta? Ei da!”

Cicikof văzu, în mâinile venerabilei sale gazde, o sticlută acoperită de tot cu un strat gros de praf...

„Țuica asta a făcut-o răposata mea nevastă, — reluă Pușkin; ea avea o păcătoasă de băcățărească care voia să arunce rămășița asta, închisă; am venit la vreme, dar a lăsat-o destupată, căteaua! Dumnezeu să mă ierte! Muște, insecte de tot soiul s'au îmbătut și au crăpat într'însa; dar când am băgat de seamă, am scos toată murdăria aceea, am astupat, și iată cât e acuma de curată. Să-ți pun un păhărel, nu-i așa, domnule dragă?”

— Nu, nu, îți sunt foarte îndatorat, dar nu; fiindcă... fiindcă, vezi d-ta, azi am mâncat și am mâncat și am băut, ceva mai mult ca de obicei, și rămân aci.

— D-ta ai băut și ai mâncat? băut și mâncat? Ah! da, asta se explică; personajele din societatea bună se recunosc după cele mai mici lucruri; ele nu mănâncă, și sunt sătule; dar pe o secătură, un lingău, o canalie, oh! pe asta, n'ai să-l sature nici odată... și uite, nu mai departe, vecinul meu căpitaniul, ruda mea cum s'ar zice, bun, sosește! „Unchiule, — zice el, — dă-mi să bag ceva în gură”. Te asigur că nu-i sunt mai mult unchi decât mie el mie bunic. Ți vine să crezi că n'are ce să mănânce acasă la el, și că-i silit adesea de foame

s'o ia la drum. Așa îți trebuie o listă nominală de toți păcătoșii ăștia? ei bine, tocmai, îi am pe toți trecuți pe o listă specială, ca să îi șterg fără vre-o omisiune ori confuzie posibilă, când se va ordona un nou recensământ.

Pușkin își puse ochelarii și răsfoi prin hârtii; desfăcând teacurile sale de toate mărimile, el dăruie pe scumpul său frate cu atâta praf, că îl făcu să strănute; în cele din urmă el scoase din grămadă hârtia dorită; ea era scrisă în tot senzel, până la cea mai îndepărtată margine. Numele țăranilor formau aici un furnicar; vedeai ivindu-se câte un Paramon, Pimen, Pantalimon, apoi se arată un oarecare *Grigorie, sosește, n'ai să sosești*: erau o sută douăzeci și ceva.

Cicikof zâmbi la vederea unei recolte atât de bogate de morți.

El îndoi foaia și o vârî în buzunar înștințând pe Pușkin, că o să trebuiască pentru încheierea afacerii, să meargă la reședință.

„La reședință! la oraș, eu? Ce spui d-ta? o să-mi las casa pradă? Eu aici n'am decât hoți, jăfuitori; nu le-ar trebui douăzeci și patru de ore ca să se împacheteze tot, și, la înapoiere, n'aș mai găsi nici măcar un păcătos de cuiu ca să-mi atârן pălăria.

— Ei bine, n'ai d-ta acolo vre-o cunoștință?

— Ce cunoștință? domnule dragă; toate cunoștințele mele au murit, ori m'au părăsit. Ah! stai, — strigă el; să n'am acolo o cunoștință, ar fi prea mult; uite am o cunoștință veche, pe prezidentul, pe Președintele însuși; venia chiar odi-

nioară să mă vădă aici; ei! cum să nu-l cunoașter noi am mâncat din aceiași iesle, am băut din același ghiab, am sărit aceleași garduri; da, da, noi suntem doi camarazi vechi, și camarazi buni. Trebuie să-i scriu, hai?”

— Scrie-i, fiindcă ați fost, spui, intimi de tot.

— Intimi, da, domnule, așa vine vorba; cum adevă! Camarazi de școală și de nebunii!

Și pe fața aceasta aspră, strălucă de odă o rază caldă; trăsăturile sale exprimară, nu chiar un sentiment, ci o vagă emoție, fenomen pe care îl poți compara cu apariția neașteptată a unui naufragiat la suprafața apei; mulțimea care se la grămădește pe țărm scoate deodată un țipăt de bucurie, dar înzadar frații, surorile, prietiii necerșitorului aruncă de pe țărm faniile cele mai lungi și pândesc arătarea vre-unei părți a trupului său; nerocitul nu se mai arată nicăeri; totul e mut totu e mai posomorât, mai puțin la suprafața văltoarei.

Astfel chipul lui Pușkin, după această băcărire de înșelătoare sensibilitate care se ivise pe dânșul pentru o clipă, deveni și mai aspru, și mai metalic, și mai rece și mai amărât.

„Era aici, pe masa asta, un sfert de hârtie albă, — zise el, — și nu pot înțelege ce s'a făcut, îți spun că sunt furat ca în mijlocul unei codru”.

Și el scotoci pe masă, sub masă, pe acuma lui și pe al oaspei. În cele din urmă, prinsă a striga:

(Va urma)

Aviz!

Am onoare a aduce la cunoștința onor. dăme din loc și provință că *mi-a sosit* pentru sezonul de primăvară și vară

totfelul de pălării pentru dame din Paris și Viena.

Primește transformări de pălării pentru dame. Pălării de doliu totdeauna am la dispoziție. Roagă binevoitorul sprijin:

AMTMANN M.

VIRÁG és FARAGÓ

FABRICANT DE ARTICLIU pentru INDUSTRIA FERULUI și pentru ECONOMIE

BUDAPESTA, VII., str. Ilka nr. 11. R.

EXECUTĂ OBIECTE DE FER PENTRU FABRICI, GRAJDURI, SUPEREDIFICATE ECONOMICE, FLORĂRII ȘI VERANDE CU PREȚURILE CELE MAI CONVENABILE. — LA CERERE CU PROVOCARE LA ZIARUL „ROMÂNUL”, TRIMET CATALOG DE PREȚURI GRATIS și FRANCO

Sztanity György

antreprenor pentru zidiri și pardositor
Arad, piața Kelemen nr. 6.

Primește și pregătește totfelul de lucrări de pardosire, construcția drumurilor, canalizări și orice muncă în bransa aceasta oriunde, cu prețurile cele mai ieftine și pe lângă condițiile cele mai convenabile. : : :

Prospecte gratis!

Parfurmurile cele mai moderne și totfelul de cosmetice să găsească la :

drogeria

bine asortate „Angyal“

Török Andor és T-sa

Arad, Andrassy-tér 20.

Roze frumoase

distins cu 2 medalii de aur

Pentru încolțirea sigură și înflorire bogată garanzăm până la valoarea prețurilor.



Pachetele și transportul oriunde gratis! — Prospect mare ilustrat cu instrucțiuni probate pentru plantare gratis.

- | | |
|--|----------|
| 10 bucăți trandafiri înalți, de 2 ani, numai noutăți | Cor. 20— |
| 10 bucăți trandafiri înalți, dn 2 ani, soiuri mai vechi, de cele mai bune | 16— |
| 10 bucăți trandafiri — tufe, de 2 ani, numai noutăți | 9— |
| 10 bucăți trandafiri — tufe, de 2 ani, soiuri mai vechi, de cele mai bune | 7— |
| 10 bucăți trandafiri alergători, cele mai frumoase soiuri | 7— |
| 10 bucăți trandafiri, permanent înfloritori, atârnațoare pentru balcoane de așezat în lădițe, ornamente foarte pompoase pentru ferestri dela cor. 5 până | 8— |
| 10 bucăți chrysanthemum, 10 soiuri, mari | 4— |
| 10 bucăți garioafe cezare, soi pompos permanent înfloritor dela cor. 5 până | 10— |
| 20 bucăți garioafe de culoare albă și argintie | 5— |
| 10 bucăți Cactus Dahlia, numai soi nobil | 5— |

Wilk M. Fr. iun. și soțul

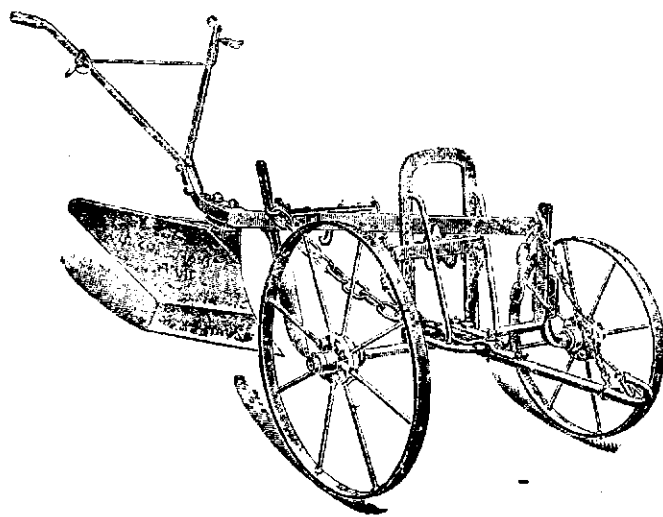
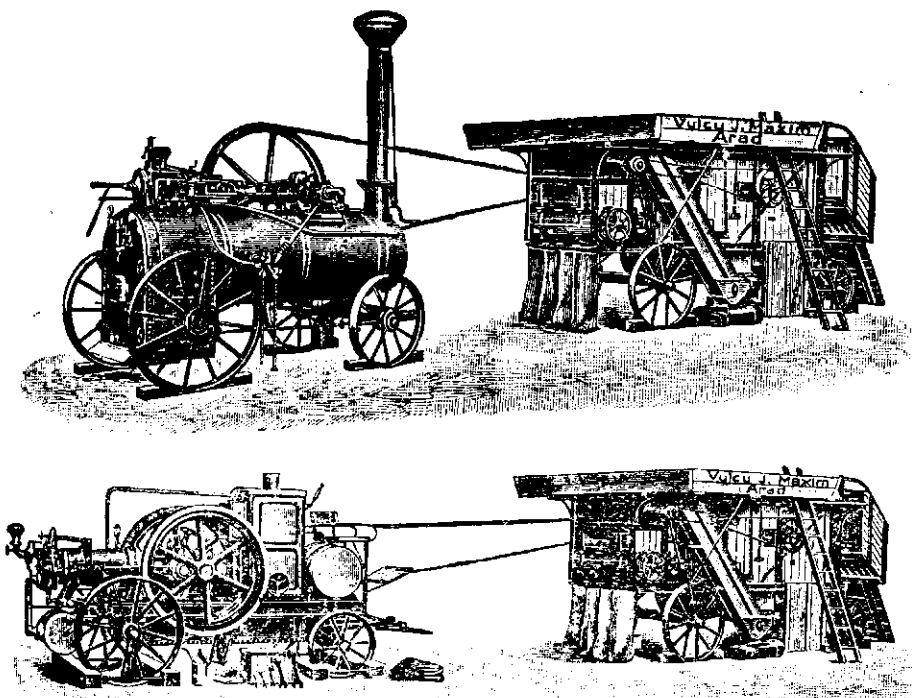
CODLEA, (Feketehalom)
Comitatul Brașov (Brassó megye)

Trimitem prospect în limba maghiară și germană gratis.

MAXIM I. VULCU fabricant de mașini :

ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Schimbarea locomobilelor de treerat, să umble singure, o efeptuesc în prețuri moderate, după sistemele cele mai practice și cunoscute cu lanț, cu roate și cu transmission.



Totfelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de tăiat nutreț, de secerat, batoase complete de treerat cu aburi; Motor de oleiu brut sau cu benzină. Mai departe instalez totfelul de mori cu abur, motoare sau mori de apă, joagăre sau ferestreu, țiglarie și alte stabilimente mecanice-tehnice după cele mai noi și mai moderne și bine recunoscute sisteme. A se adresa la firma **MAXIM I. VULCU** Arad, strada Fábrián László, (lângă gara mare). : : :

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

BINETH**IGNACZ**

ARAD, Szabadság-tér nr. 15.

Atrag atențiunea on. public și recomand magazinul meu bogat asortat cu tot felul de pielării din patrie și străinătate. Comandele din provincă se execută prompt și conștiințios. Pregătesc părți superioare moderne pentru ghete.

Telefon nr. 828.

PRIMA FABRICĂ de MOBILĂ în VÂRȘET
LEONH. SCHULZ

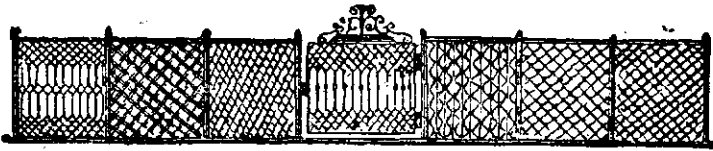
PROPRIETAR:

Văduva HUGO APFELBAUM

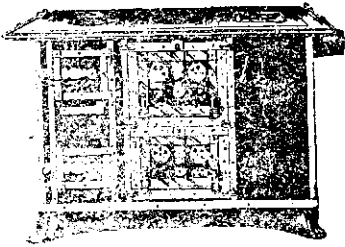
CEL MAI MARE DEPOSIT DE
MOBILĂ în UNGARIA DE SUD.CALITATE PRIMĂ! — PRODUCERI PROPRII
PREȚURI MODERATE.**VÂRȘET STR. KUDRITZER**

No. 11 și 16.

(TÂRGUL LEMNELOR). — ÎNTEMEIATĂ LA 1865.

Cine voiește
rachie curatăsă se adreseze direct la firma cea
mai mare românească**Creciun & Voda**
din Lugos,care dispune de căzănării mari
proprii în Bănat și Ardeal.**Prima fabrică în Ungaria
de nord alui Kozár Lajos**

pentru țesutul și împletirea sîrmei (drot), îngrădiri (garduri), tot felul de sîte, ciur, ornamente de lăcătușerie, construcții de fier, sobe (spartherturi), cuptoare în UNGVÂR. Fabrică totfelul de garduri din sîrmă (drot), din aramă galbină, din fier lustruit cu cositoriu sau argint viu, țesături de rabit, rosteie de ciuruit, coșeri pentru petriș și trestie împletită pentru plafond (structură). Despărțământ deosebit pentru fabricarea lucrărilor pentru edificii și ornamente de lăcătușerie, coridoare, trepte, grilaje de fier, verande din sticlă, uși de fier scutite contra focului și construcții de fier. Despărțământ din nou aranjat pentru fabricarea a totfelul de sobe (spartherturi) dela esecutarea cea mai simplă până la cea mai pompoasă, cu îmbrăcăminte de pământ (cahale, olane) în colorii sau albe. Prospect trimis gratis. Vinzătorilor procento corăspunzătoare.

**REDUCERE COLOSALĂ în PREȚ**

PENTRU ANUL-NOU. DACĂ VOIEȘTI SĂ
CUMPERI IEFTIN, CERCETEAZĂ
NUMAI DECÂT MAGAZINUL PENTRU
PARDISEIE DE DAME A LUI

SCHWARTZBERGER MANÓ

ARAD, STR. VÓSÖSMARTY Nr. 3.

UNDE POȚI CUMPĂRA PE LÂNGĂ
PREȚURILE CELE MAI IEFTINE PAR-
DISEIE PENTRU DAME ȘI COPII,
DUPĂ MODA CEA MAI NOUĂ, PRECUM
ȘI ALTE ARTICOLE DE BLĂNĂRIE.

**Doar n'ai mâncat ceapa ciorii?**

să cumperi gramafon ori cufon în rate cu prețuri întreite, când eu dau gratis un eufon de concert ficăruia care cumpără dela mine 15 plăci duple noi pentru 30 fl. Gramafon mare, pe lângă garanță 12 fl.

Mare asortiment de Pathefon și plăci.

Reich Aladár

mare magazin de instrumente muzicale

Budapesta, VIII., str. Népszínház nr. 27.

Cereți imediat catalog de prețuri.

Nou salon de pălării pentru dame în Arad.

Aducem la cunoștința on. dame din Arad și jur, că am deschis

un salon de pălării pentru dame

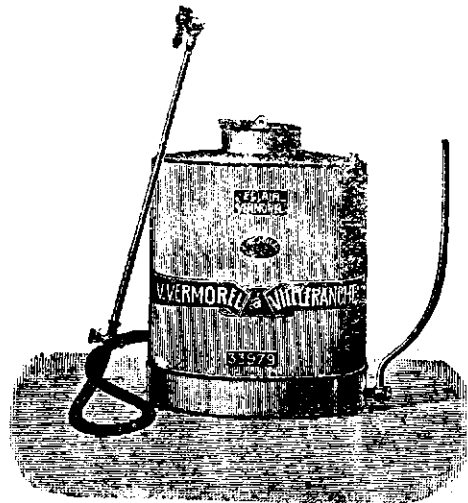
asortat cu cele mai noi pălării de modă pariziană și vieneză în etajul I al palatului gr. catolic din strada Weitzer János, unde avem un mare magazin asortat cu pălăriile cele mai frumoase și prețuri ieftine.

Pălării de dollu și transformări se execută prompt și conștiințios.

Roagă binevoitorul sprijin:

ÉDL și CSENGER.**Atențiune!?**

Mi-a ajuns la cunoștință, că firma
Kovács Soma și soțul, negustorie de mașini în Arad
și-a câștigat stropitoarele mele pe căi laterale pentru alte state. Aduc la cunoștința mult onoratului public că reprezentanța în Ungaria pentru **stropitoarele** mele

Vermorel „Eclair“

Prețul 45 coroane.

Vermorel „Eclair“

comandați singur numai dela

FRATII BURZA

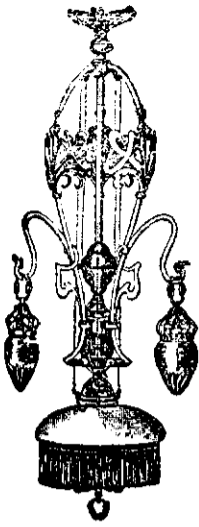
Arad, Piața Boros-Béni tér 1. (vis-a-vis de moara Széchenyi)
Prețul cu 2 țevi de aramă cu coif scutitor de praf, montat complet,
numai pentru proprietari de vii și economii din comitatul Arad
45 cor. — Cu stimă: **V. Vermorel Villafranche (Franța)**

ca și până acum o are singur numai firma Kann și Heller din Budapesta, care iarăși pentru comitatul Arad l-a investit cu dreptul de vindere singur numai pe

**Frații
BURZA**

Dacă cineva dorește să cum-
pere stropitoare fabricată co-
respunzător împrejurărilor
din Ungaria

PREȚURI IEFTINE!



„La manufactor“.
HAUPT DÁNIEL
FERĂRIE ȘI PRĂVĂLIE DE VOPSELE
FĂGĂRAȘ piața Ferencz-József 27

Mare magazin în totfelul de articlii de mă-sar, fierar și lăcătuș, fiere pentru zidiri și pentru mobile, cumpene zecimale pentru bucătărie și pentru prăvălii.

Vase pentru bucătărie de email „Sphinx“ veritabile, tacâmuri de masă Solingen veritabile, linguri veritabile de Alpacca și ține de Berdorf, lampe și părți de lampe. Trăsuri pentru copii, frumoase și durabile, cu prețurile cele mai convenabile!

SERVICIU CONȘTIINȚIOS!

Asortiment port. și țigle de acop. de Brașov

FRĂȚII SCHIEL

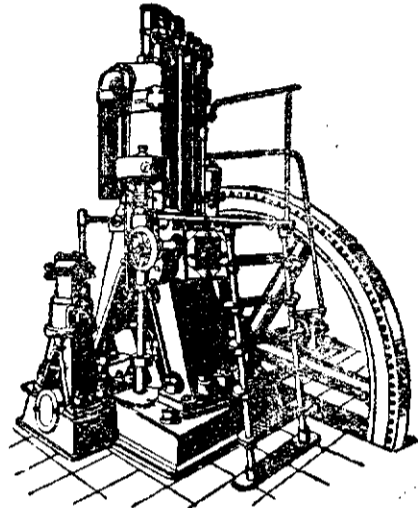
fabrică de mașini, stabilimente pentru edificare de mori, turnătorie de fer
BRAȘOV.

Cea mai mare fabrică de mașini din Ardeal.

Efectuează stabilimente de turbine, motoare și locomobile de ulei brut, „Corona“, mori mănate cu motoare și apă, stabilimente electrice, stabilimente de transmisiune, mașini de soarmănat și de tors lână.

Execuție modernă, solidă și reală.

Serviciu prompt și prețuri moderate.



Motoare „GÜLDNER“ sistem Diesel de ulei brut sunt mașini de instigare cele mai economice și nesimțitoare.

Neajuns în bunătate, și în consum de materie inflamabilă.

Mult stim. doamnă!

Am onoare a vă aduce la cunoștință, că pentru

atelierul meu de pălării pentru dame

mi-au sosit cele mai noi pălării — modele din Paris și Viena. Vă rog foarte mult st. doamnă, să binevoiți a-mi cerceta bogatul meu magazin, onorându-mă cu on. d-voastre comande, asigurându-vă anticipativ despre serviciu foarte solid și cu prețuri moderate.

Rugându-vă pentru binevoitorul sprijin, sunt

Cu deosebită stimă:

LĂZĂR C.

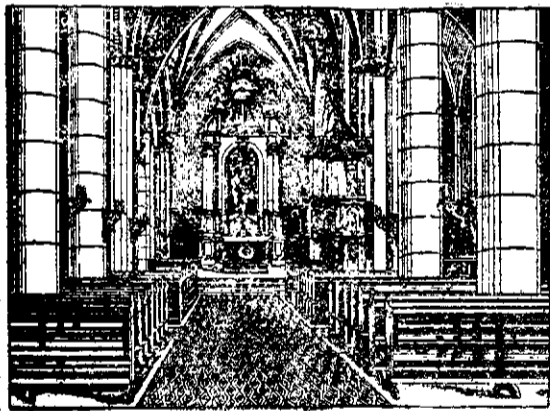
atelier pentru pălării la modă

ARAD, strada Andrassy (palatul minorităților).

Mare asortiment de pălării de dollu. Comenzile de pălării de dollu se execută în decurs de 12 ore.

GAÁL
JÓZSEF
măsar,

Nagyvárad,
Csengeri utca 21.



Lăfărează cu preț ieftin articole de măsurie pentru biserici, școale, farmacii, prăvălii și birouri cu prețuri foarte ieftine. Trimite la dorință planul și nota cheltuelilor. — La comandă mai mare scădere de preț.

Cofetărie nouă!

Aduc la cunoștința binevoitoare a mult st. public, că mi-am deschis în Arad pe strada Deák Ferencz nr. 40 în palatul nou al bisericii gr.-cat.

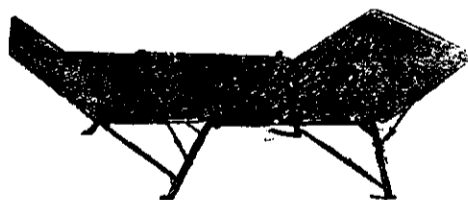
Cofetărie

modern aranjată, în care la orice timp se pot cumpăra prăjituri, torte, bomboane. Serviciu prompt și prevenitor. Curățenia cea mai mare.

Rog binevoitorul sprijin:

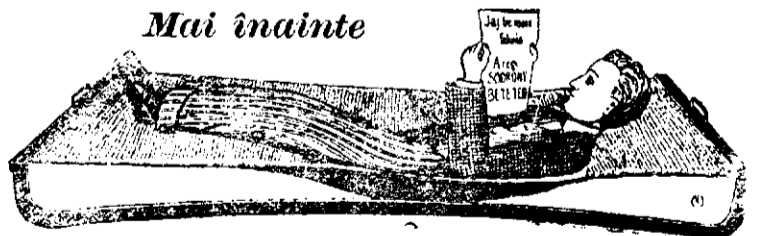
Iosif Frank, cofetar.

PROHÁSZKA JÁNOS
FABRICANT DE MOBILE DE FER ȘI DE ARAMĂ
Budapesta, VI., str. Gróf Zichy Jenő nr. 46.

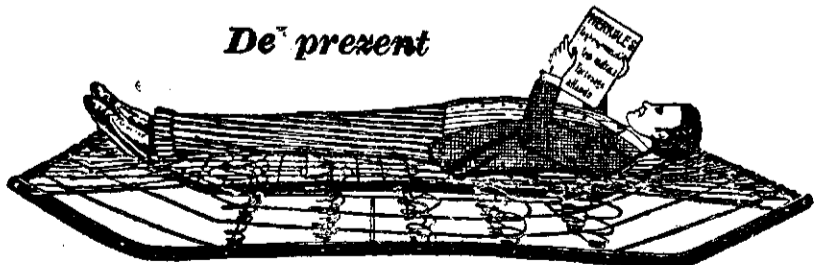


Durmitul sănătos lungeste viața!

Mai înainte

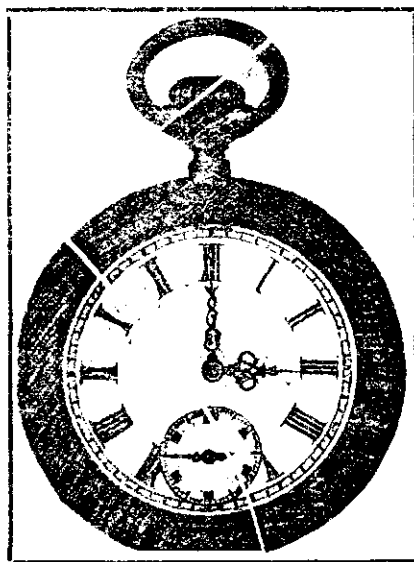


De prezent



- Aparat ușor și veritabil de aramă, liber de insecte și de praf cor. 18—
- Matrațe de sistem vechiu, cu corzi așezate se reparază ieftin.
- Matrațe cu corzi din fier Cor. 17—
- Paturi de fier cu decorație de aramă, cu matrațe din fier „ 32—
- Paturi de aramă cu matrațe din fir bun „ 72—
- Paturi de fier cari se pot închide, cu 3 matrațe „ 17—
- Matrațe de fir cu cadre de fier, executate bine „ 11-50
- Matrațe de fier în cadre de lemn „ 7—

Vânzare de mobile de fier și aramă cu prețuri foarte ieftine.



Cele mai bune **oroloage**
 Cele mai solide și **juvaericeale**
 cele mai moderne
 atât pe **bani gata**, cât și în
rate pe lângă **chezăștie de 10**
ani cu prețuri ieftine, livrează cea
 mai bună prăvălie în această privință
 în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologier în Szeged.

Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul” (ad. scriu că au cetit anunțul în „Românul”). Corresponzențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

GYAPJAS LAJOS

măstru zidar diplomat

ARAD, str. Illés nr. 38.

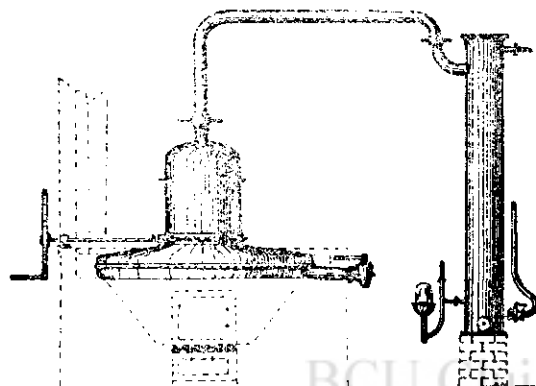
(Casa proprie).

Primește ori-ce lucrări
 : în bransa aceasta. :

Face și execută planuri
 de zidiri pe lângă prețu-
 țurile cele mai moderate.

Arányi Adolf, fabrică de obiecte de aramă
 Ujpest Lőrincz-u. 7. (în casa)
 proprie.)

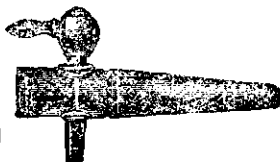
Fabrică și livrează, în cea mai excelentă execuție: CAZANE de fier



rachie, precum și
**garnituri com-
 plete** pentru fa-
 brici chemice, fa-
 brici de bere, al-
 cool și rachie, mai
 departe **vane de
 scaldat**, — sobe
 pentru camere de
 baie, cazane și căl-
 dări cu vatră și în
 fine **țevi de ară-
 mă roșie** cu pre-
 țurile cele mai iefti-
 tine. Catalog tri-
 mit gratuit.

Premiat la expoziția industrială din
 Sibiu în 1903.

Roate de tors



din material uscat și mers liniștit, pe lângă garanție, să
 află de vânzare la

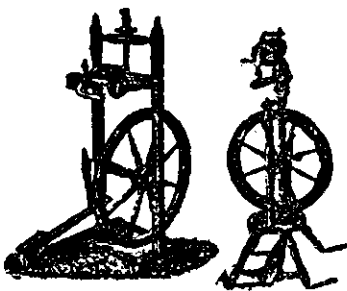
Emil Krauss,

strungărie și atelier cu pu-
 tere motorică.

Sibiu—Nagyseben,

Margarethengasse Nr. 5.

Ori-ce roată ce nu merge bine să primește
 înapoi.

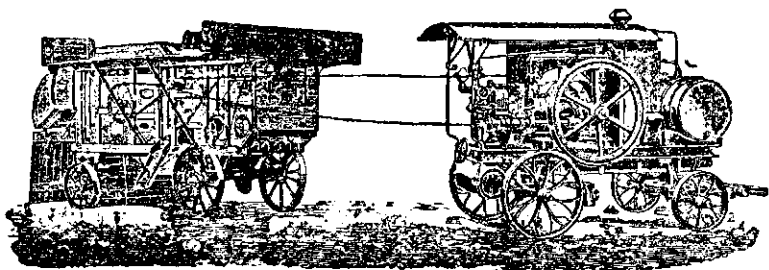


Fabrica de mașini și
 turnătorie de metale

Fürst Antal, Timișoara-Fabrică

Șirul stâng al Begei nr.
 11. — (în casa proprie).

Primește spre lucrare: *diferite piese pentru mașini de abur*, în ori-ce
 mărime. *Garnituri complete pentru mori și fabrici de spirt.*
 Cilindrele se găuresc la fața locului fără desaranjament.



Ori-ce reparație la cazan ori
 mașini o face în execuție
 solidă, cu preț foarte ieftin.

Fabrică: *Cazane nouă
 pentru aburi și dula-
 puri p. locomobile.*

Ciselește și curăță cilindre
 pentru mori.

VISNICSKI DÖME

MĂCELAR

ARAD, STRADA CAROLINA Nr. 6,
 ÎN COLȚUL PIEȚEI FERENCZ.

Aduc la cunoștința on.
 public, că am deschis

măcelărie bine asortată,

unde zilnic se capătă **cărnuri
 proaspete, cărnăței din stră-
 inătate și din patrie precum**
 : și mezeluri proaspete :

Prețuri ieftine. Serviciu prompt.

Roagă binevoitorul sprijin

Visnicski Döme

măcelar.

Cel mai bun leac

CONTRA BEȚIEI

se poate comanda dela subscrip-
 ția farmacie

Distins cu medalie de aur la expoziția
 internațională din Paris:

Margit-Viora — Crème.
 Poudre.
 Săpun.

Nestricătoase, depărtează de pe față pistriul
 și totfelul de necurățenie. Se află la farmacia:

„SFANTA TREIME”
ERNEST BRAUN

Temesvár-Józsefváros, Bem-utca 30
 Prețul 1 cor. 60 fil. Expediție de 2-ori la zi.

Dacă stropești cu „FORHIN”



- I** - ai mai puțină bătaie de cap,
- II** - a lucru mai puțin,
- III** - a cheltuială mai puțină!

deoarece „FORHIN”-ul este MICTURA DE BORDÓ adesea îmbunătățită. Se lipește ușor chiar și de frunzele umede. La ori-ce brumă poți se stropești, nelăsând nici un fel de sediment (drojdie). Mulțime de scrisori de mulțămire și recunoștință. Pregătim invenția drului Aschenbrandt de Rézkénpor și Bordolpor. Cere prospect gratuit și franco dela fabrica „FORHIN” BUDAPEST, VI., VÁCZI-ÚT 93.



Pregătește: butoaie, vane în ori-ce mărime; din lemn de stejar uscat și alb, pe lângă garanță. — Primește ori-ce comandă mare, aranjament compl. pentru pivnițe, cu preț convenabil.

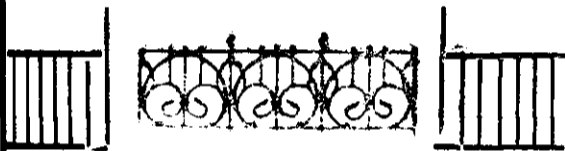
MARE DEPOZIT!
FURNISORUL CURȚII REGALE ROMÂNE

WESZELY BÉLA
PRIMUL FABRICANT DE BUTOAI, LIPOVA.

ILIE BURA,

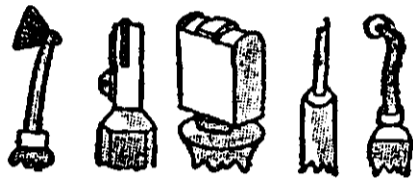
lăcătuș artistic și pentru zidiri, BISERICA-ALBĂ, Strada Orșova Nr. 4. (casa proprie).

Primește ori ce lucrări de bransa aceasta precum: strângerea cu fer a zidurilor, pregătirea de porți și garduri de fier, balcoane, trepti, îngrădiri de morminte, cămine și cuptoare etc. executate artistic și prompt Primește totodată spre efectuare tofelul de reparaturi atingătoare în bransa aceasta pe lângă preturi ieftine și serviciu pu ctual.



IRING HENRICH

fabrică de unelte pentru ciobotari Ujpest, Lörincz-u. 50.



Recomandă pantofarilor și ciobotarilor precum și pielarilor unelte de branșe, calitate bună, prețuri moderate. — Comersanților se dă rabat. — Catalog gratuit și francat.

ARAD, WEITZER-U. 13.

D-na SZALKAI ÁRMIN

lucrează în timpul cel mai scurt în atelierul său de BROSĂRII ȘI ALBITURI, trusouri complete pentru femei, bărbați și copii, lucrate artistic și cu gust. — Brosării albe și colorate, lucrări cu aur, albituri, batiste, servete, millienuri, perini pentru divan, se află gata și se vând cu preț ieftin, — se află și nelucrate. Domnișoare se primesc spre instruire.

De neîntrecut!

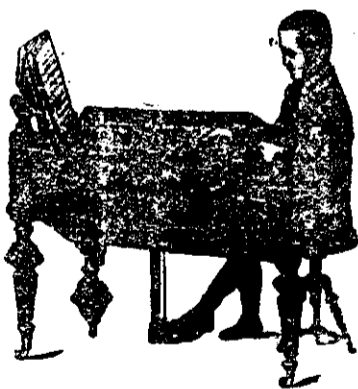
Spălătorie aranjată cu mașini electrice pentru curățirea chimică a hainelor, colorare și spălarea fulgilor de perini.

LUCZA JÓZSEF

Seghedin—Szeged, Laudon-utca 9. sz. (Colțul pieței Valeria.)

Având sistem propriu de-a curăți chemic și a colora, sunt neîntrecut în meseria mea. Colorez haine de domni, dame, copii, dantele, stoffe de mobile și covoare. Pierdelele le spăl cu mare grijă. Pentru doliu colozez haine în negru. Comandele le execut îndată cu mare acurateță. Baltoane de piele le colozez în colori închise.

ȚIMBALE!



Țimbalele inventate de mine, cele mai moderne, cu organism dublu de oțel, foarte trainice și de o rezonanță deosebită se pot comanda numai dela mine, cu prețurile cele mai moderate, pe lângă garanție de 5 ani.

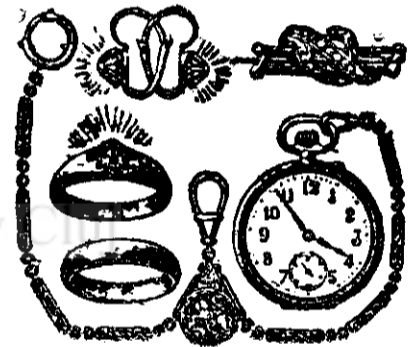
Mészáros Ferenc

fabricant de cimbale. Budapest, VII., Bethlen-u. 39.

Prețuienturi, la cerere, se trimit gratis. Correspondența întrucât se poate să se facă în limba ungurească, germană sau sârbească.

A. Slepák, giuvaergiu și ceasornicar

Marosvásárhely, Széchenyi-tér 43. sz.



Mare asortiment în ceasuri de buzunar de aur, argint și nickel, în ceasuri de părete. Giuvaericale fine, cu briliante, obiecte de lux în argint și articole optice. În atelierul meu se reparaază ca nouă, lucrurile vechi, anume giuvaericale și ceasuri, pe lângă garanță. Prețuri solide! — Serviciu prompt!

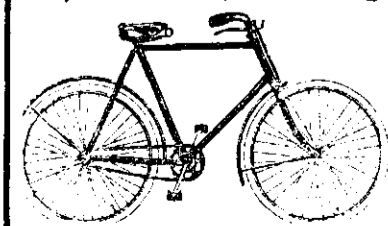


Szántó Jenő, mehanic în Dés.

Recomandă fabricatele cele mai bune de

mașini de cusut, mașini de scris, gramamafoane și biciclete

precum și atelierul său pentru reparații. Ține în depozit biciclete nouă și uzate dela 65—110 fl., precum și diferite piese pentru mașini de cusut, biciclete, gramamafoane și



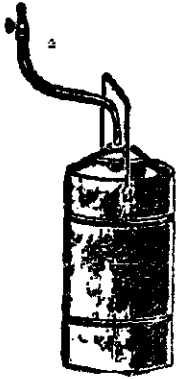
mașini de scris pe lângă prețuri ieftine.

Schwalb Adolf fia Vilmos

tinichigiu și arămier.

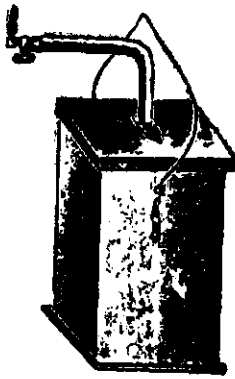
Budapest, VII. Verseny-u. 8.

(Colțul străzii Murányi)



Pregătește toffelul de lucrări de tinichigiu, articole pentru bucătărie și gospodărie, unelte pentru stupărie, vase pentru miere. Fabricate de specialitate: măsuri de litru din tinichea albă ori nickel, cane pentru olei, lack ori petrolu. facle, lămpi de carbid și alte articole tehnice.

Cassete pentru bani
Catalog trimis gratuit și franco.



Hans Fabrițius

inginer

SIBIU, Reissenfelsgasse 11

primește executarea ori-cărui

conduct electric

pentru diverse scopuri.

Un mijloc de întărire pentru bolnavii de stomac

și pentru toți aceia, cari fie prin receală ori îngreunare de mâncări, fie prin lipsa de apetit, prin mistuirea grea, ori în urma mâncărilor prea reci ori prea fierbinți au contractat **catar, sgârcluri, dureri de stomac etc.**

este medicina

Baldrianum Dr. Engel.

Baldrianum se recomandă contra tuturor durerilor de stomac, are calitățile unui vin excelent, care păzește contra tuturor urmărilor, precum: nervositate, insomnie, amețeli și flegmă.

În urma compoziției sale excelente, având vin de Samos, picături de Baldrian, sirop de smeură și de ci-reșe. Baldrianum este de recomandat și contra constipției și diareei precum și la toate cazurile, când se reclamă întărirea organismului.

Baldrianum Dr. Engel nu conține absolut nici o materie stricăcioasă și se poate întrebuița și din partea celor cu construcție mai slabă, precum dame și copii, timp mai îndelungat. E de preferat să se ia dimineața pe nemâncate și seara înainte de culcare în cantitate de un pahar de licheur. Copiii și cei slabi să ia Baldrianum în apă caldă și să-l îndulcească cu puțin zahăr.

Baldrianum Dr. Engel se află în sticle de 3 și 4 coroane în toate farmaciile din Ungaria, precum și în Arad, Aradul-nou, Glogovác, Gyorok, Ménes, Paulis, Lippa, Hidegkut, Vinga, Székesut, Pécska, Tornyá, Világos, Egres, Nádas, Berzova, Orczifalva, Merczifalva, Sándorháza, Bogaros, Szerb-Sz.-Péter, Perjámos, Szemlak, Sáfalva, Nagylak. Farmaciile din Arad trimit în ori-ce parte.

Să ne păzim de imitații!

Cereți numai

Baldrianum Dr. Engel!

EDUARD LEXEN,

tinichigiu și anteprixă de instalațiuni

Atelier: Strada Lungă Nr. 63.
Brașov, Prăvălie: Strada Gâbel Nr. 2.

Telefon Nr. 234.

Se recomandă pentru pregătirea muncii de tinichigiu și galanterie la edificii, precum coperișe, și învelișuri de turn, ornamente de metal, vase pentru bucătărie, dulapuri pentru gheață, vase pentru spălat și altele. **Specialist în apaducte la case, canalizări, conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie.**



Lampe de carbid de toffel de la 3 coroane în sus. — Engrosiștilor li-se dau rabu. Depozit bogat în vâni de scaldat, cămine, closete etc. Serviciu conștiințios. Prețuri moderate. Reparație promptă.

Pregătite în atelierul său propriu.

Anton Juratsch, pantofar pentru domni, dame și copii,
Nagyszeben, Strada Reisper nr. 11.

Recomandă în atenția on. public din loc și provincie

Material prima calitate!



prăvălia sa de încălțăminte

pregătite în atelierul său, după cerințele modei și ortopediei, cu prețuri foarte moderate.

Reparaturi execut ieftin!

Prețurile cele mai moderate!

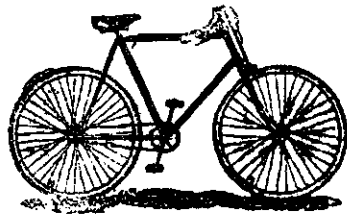


Cele mai bune fabricații de

PUȘTI de VÂNAI

puști flobert, revolvere și pistoale Bulldog, pecum și toffelul de gloanțe și praf de pușcă, cu prețuri ieftine.

Cele mai excelente fabricații de
MAȘINI DE CUSUT
pentru familii și industrie.



BICICLETE

să căpătă cu prețurile cele mai ieftine și pe lângă plățiri convenabile în rate.

Mândria oricărei gospodine este pâinea bună și frumoasă! În locul dospirii îndelungate și frământării oboșitoare, este de recomandat mașina „IDEAL” pentru dospirea și frământarea pâinei, premiată în mai multe rânduri, la expoziția de lucruri casnice din Timișoara 1908 distinsă cu »Medalie de aur« și »Diplomă».



Toate aceste se pot comanda dela

KALENDA JÁNOS

Nagyvárad, Piața Szent László-ter.